

ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2024 M. SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS

I. ĮVADAS

1. Bendra informacija

Anykščių rajono savivaldybės 2024 metų socialinių paslaugų planas (toliau – Planas) parengtas vadovaujantis Socialinių paslaugų planavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“.

Rengiant Planą, taip pat vadovautasi Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, Socialinių paslaugų katalogu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 583 „Dėl mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir kitais teisės aktais.

Plano paskirtis – nustatyti socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis Anykščių rajono savivaldybėje 2024 metams pagal gyventojų poreikius.

Plane nustatyti socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai atitinka:

1.1. Valstybės ilgalaikės raidos strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“, pagrindinį tikslą „Sukurti aplinką plėtoti šalies materialinei ir dvasinei gerovei, kurią apibendrintai nusako žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika“, kryptį „Socialinės paramos plėtra ir skurdo bei socialinės atskirties įveikimas“ ir jos pagrindinius veiksmus „Įvykdyti socialinių paslaugų reformą, kuri apibrėžtų veiksmingesnius socialinių paslaugų organizavimo būdus, skatintų pačius paslaugų gavėjus ieškoti savivaldos būdų, pertvarkytų paslaugų finansavimą, sukurtų bendrą socialinių paslaugų standartų, kokybės vertinimo ir kontrolės mechanizmą“, „Teikti prevencines ir reabilitacines socialines paslaugas socialinės atskirties grupėms, prievartą ir išnaudojimą patyrusiems, sergantiems priklausomybės ligomis, grįžusiems iš įkalinimo vietų ir kitiems asmenims“, „Geriau panaudoti nevyriausybinių organizacijų išteklius ir gebėjimus socialinei paramai tobulinti“.

1.2. Aštuonioliktosios Vyriausybės 2020–2024 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, veiklos kryptis socialinių paslaugų prieinamumo didinimo pagal individualius asmens poreikius srityje, šeimos puoselėjimo ir vaiko teisių apsaugos srityse.

1.3. Anykščių rajono savivaldybės strateginio 2019–2025 metų plėtros plano, patvirtinto Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. 1-TS-337 „Dėl Anykščių rajono strateginio 2019–2025 metų plėtros plano patvirtinimo“, 3 prioriteta „Sumanios, sveikos, saugios, pilietiškos ir aprūpintos visuomenės kūrimas“ 3.3 tikslą „Saugios socialinės aplinkos gyventojams plėtojimas“.

1.4. Anykščių rajono savivaldybės 2024–2026 metų strateginio veiklos plano, patvirtinto Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. 1-TS-1 „Dėl Anykščių rajono savivaldybės 2024–2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, 5 programą „Palankios socialinės aplinkos kūrimo programa“.

Identifikuojant Anykščių rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, remtasi Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamais duomenimis, Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus kaupiamais duomenimis, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus Anykščių rajone (toliau – Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Anykščių rajone) bei socialines paslaugas teikiančių įstaigų / organizacijų pateiktais duomenimis.

Šiame Plane vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme ir kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

2. Socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai

2.1. Užtikrinti nestacionarių socialinių paslaugų teikimą rajono gyventojams bei plėtoti nestacionarias socialines paslaugas kaip alternatyvą stacionarių socialinių paslaugų įstaigų paslaugoms.

2.2. Užtikrinti esamo ilgalaiškės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų poreikio tenkinimą rajono gyventojams.

2.3. Gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę bei užtikrinti informacijos apie socialines paslaugas prieinamumą gyventojams.

3. Socialinių paslaugų plano rengėjai

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų plano rengėjų vardai, pavardės	Darbovietė	Pareigų pavadinimas
1.	Vaida Laurukėnienė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėja
2.	Vaida Turauskienė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėjo pavaduotoja
3.	Laura Bužinskienė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Ekonomistė

II. BŪKLĖS ANALIZĖ

4. Savivaldybės socialinės ekonominės ir demografinės situacijos įvertinimas

4.1. Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis:

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų (šeimų) skaičius
1	2	3
1.	Gyventojų skaičius*	22 372
	iš jų:	
1.1.	mieste	8 581
1.2.	kaime	13 791
	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	pensinio amžiaus gyventojai*	5 780
2.2.	suaugę asmenys su negalia** (bendras invalidumo, netekto darbingumo, gavėjų skaičius)	2 390
2.3.	vaikai*	2 930
2.4.	vaikai su negalia**	147
2.5.	vaikai, patiriantys socialinę riziką**	236
3.	Socialinę riziką patiriančios šeimos**	188
4.	Vaikų skaičius socialinę riziką patiriančiose šeimose**	339

* 2024 m. pradžios duomenys, šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

** 2023 m. gruodžio mėn. duomenys, šaltiniai: Socialinės paramos skyrius, Anykščių rajono Socialinių paslaugų centras, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Anykščių skyrius.

4.2. Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai

Socialinių paslaugų poreikis Anykščių rajono savivaldybėje tiesiogiai susijęs su vykstančiais socialiniais procesais visuomenėje. Šalies ekonominės sąlygos išryškina žmonių grupes, kurioms socialinės paslaugos tampa ypač svarbios. Kaip ir kitų šalies savivaldybių, Anykščių rajono savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikius lemia panašūs veiksniai:

4.2.1. Negalia

Anykščių rajono savivaldybėje 2023 m. gruodžio mėn. gyveno 2 390 neįgalūs asmenys, iš jų – 147 vaikas su negalia. Neįgalūs asmenys rajone sudarė 10,6 proc. visų rajono gyventojų (2022 m. 10,5 proc., 2021 m. – 8,3 proc., 2020 m. 11,3 proc., 2019 m. 10,3 proc., 2018 m. 10,9 proc.). 2023 m. suaugusių asmenų su negalia skaičius rajone lyginant su 2022 m. padidėjo, taip pat neženkiai tik 0,1 proc. padidėjo ir neįgalių asmenų procentas nuo visų rajono gyventojų, lyginant su 2022 m.

Negalia sąlygoja poreikį pagalbos į namus, socialinės globos, transporto organizavimo, ap rūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, būsto pritaikymo asmenų su negalia poreikiams, asmeni- nio asistento, laikino atokvėpio ir kitoms paslaugoms.

4.2.2. Visuomenės senėjimas

2023 m. šalies mastu, Anykščių rajono savivaldybė buvo antra pagal demografinį senatvės koeficientą (pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus) (1 lentelė). 2022 m. Anykščių rajono savivaldybės demografinis senatvės koeficientas buvo lygus 240, 2021 m. – 242.

1 lentelė. Savivaldybės pagal demografinį senatvės koeficientą, 2023 m.

Eil. Nr.	Savivaldybės	Rodiklis
1.	Ignalinos rajono	259
2.	Anykščių rajono	234
3.	Zarasų rajono	219
4.	Molėtų rajono	214
5.	Visagino rajono	191

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

2024 metų pradžioje Anykščių rajone gyveno 5780 pensinio amžiaus žmonės. Tai sudarė 25,8 procentus bendro Anykščių rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus. Santykinė pensinio amžiaus gyventojų dalis yra didesnė už apskrities vidurkį ir šalies vidurkį (2 lentelė).

2 lentelė. Pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus 2013–2023 m. palyginimas

Metai	Pensinio amžiaus gyven- tojai Anykščių rajono sa- vivaldybėje		Pensinio amžiaus gy- ventojai Utenos apskri- tyje		Pensinio amžiaus gy- ventojai Lietuvoje	
	Bendras skaičius	proc.	Bendras skaičius	proc.	Bendras skaičius	proc.
2023	5780	25,8	31 222	24,7	587 132	20,3
2022	6196	27,4	32 855	26,2	613 876	21,5
2021	5711	25,2	32 911	26,9	660 373	23,7
2020	6 834	29,7	34 487	27,6	621 490	22,2
2019	7 016	29,7	34 835	27,4	624 960	22,4
2018	7 169	29,7	35 274	27,2	630 522	22,4
2017	7 367	29,4	35 834	26,8	637 244	22,3
2016	7 551	29,3	36 421	26,5	644 710	22,3
2015	7 781	29,5	37 008	26,4	652 675	22,3
2014	7 953	29,6	37 635	26,4	659 704	22,4
2013	8 129	29,6	38 272	26,3	667 102	22,5

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

Dažniausiai senyvo amžiaus asmenims reikalingos pagalbos į namus, ilgalaikės arba dienos socialinės globos paslaugos, transporto organizavimo, asmens higienos ir priežiūros paslaugų orga- nizavimo ir kt. paslaugos.

4.2.3. Alkoholio, narkotinių, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas

Šis veiksnys lemia vaikų, suaugusių asmenų ir šeimų priskyrimą socialinę riziką patiriančių asmenų grupei. Socialinėmis paslaugomis (tokiomis kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti neigiamas socialinių problemų pasekmes vaikams ir šeimoms, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims bei užkirsti kelią šių problemų atsiradimui.

Asmenims, vartojantiems alkoholį, narkotines, psichotropines ir kitas medžiagas, itin reikalingos nakvynės namų, psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigų paslaugos, psichosocialinė pagalba.

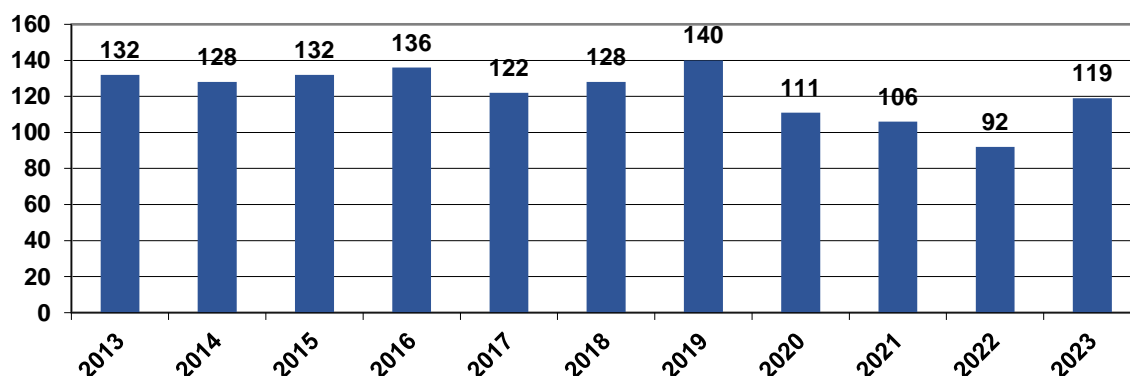
4.2.4. Socialinių įgūdžių stoka

Socialinę riziką patiriančiose šeimose stokojama socialinių įgūdžių prižiūrint ir auklėjant vaikus. Vaikai, augę socialinę riziką patiriančiose šeimose, taip pat dažnai stokoja šių įgūdžių, mėgdžioja savo tėvų socialiai rizikingo elgesio būdus. Socialinę riziką patiriančių asmenų grupei priskiriamiems suaugusiems asmenims, dažniausiai turintiems įvairių priklausomybių, taip pat trūksta socialinių įgūdžių. Daugelis vaikų, netekusių tėvų globos ir praradusių galimybę gyventi šeimoje, irgi susiduria su šia problema.

Socialinę riziką patiriančioms šeimoms numatyta tvarka paskiriamas atvejo vadybininkas, kuris sudaro individualų pagalbą šeimai planą, pagal kurį teikiamos socialinės paslaugos ir pagalba šeimai.

2023 m. pabaigoje Anykščių rajone buvo 189 šeimos, patiriančios socialinę riziką, iš jų: 119 šeimų buvo teikiamos socialinės paslaugos (1 diagrama) ir 70 šeimų, kurioms taikoma tik atvejo vadyba neteikiant socialinių paslaugų. Šiose šeimose augo 339 vaikai.

1 diagrama. Socialinę riziką patiriančių šeimų, kurioms teikiamos socialinės paslaugos, skaičius Anykščių rajone 2013–2023 m.

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius kas metai kinta. Šeimų skaičius tai didėja, tai mažėja, bet vis tiek išlieka didelis. Dėl šios priežasties socialinių paslaugų poreikis socialinę riziką patiriančioms šeimoms Anykščių rajone išlieka aktualus.

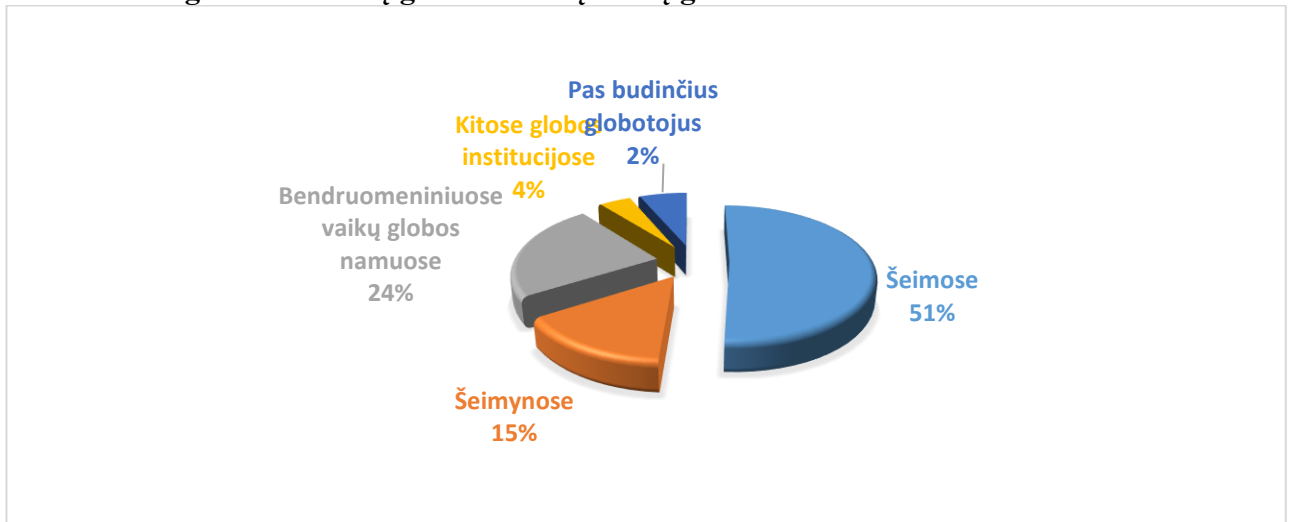
Siekiant sukurti nepertraukiamai veikiančią vaiko teisių apsaugos sistemą, kuri užtikrintų vienodos praktikos, apsaugant ir ginant vaiko teises ir teisėtus interesus, formavimąsi ir taikymą valstybėje, savalaikį reagavimą į vaiko teisių pažeidimus ir operatyvų sprendimų priėmimą, nuo 2018 m. liepos 1 d. įsigaliojo nauja, vaikų interesus labiau apsauganti vaiko teisių apsaugos sistema. Šios pertvarkos esmė – sukurta bendra ir aiški sistema, kuri padeda greitai ir profesionaliai reaguoti į pranešimus apie vaikų teisių pažeidimus. Taip pat kryptingas darbas su šeimomis, kuriose kyla problemos ar krizės, sustiprinta globėjų paieška ir pagalba jiems, sukurta vienoda, atpažįstama, draugiška vaikui tarnybos aplinka, ugdomas ir didinamas visuomenės nepakantumas vaiko teisių pažeidimams.

Per 2023 m. pranešta apie 369 vaikus, kurių teisės buvo galimai pažeistos. Daugiausia

pranešimų gauta iš policijos. Per 2023 m. 579 vaikams atliktas situacijos vertinimas, iš jų – 35 nustatytas vaiko apsaugos poreikis. 2023 m. iš nesaugios aplinkos paimti 76 vaikai, dėl 5 vaikų buvo kreiptasi į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš įstatyminių atstovų. 2023 m. valdžia apribota 8 tėvams 5 vaikų atžvilgiu. Su šiomis šeimomis dirbo mobilioji komanda bei buvo vykdoma atvejo vadyba.

2023 m. Anykščių rajono savivaldybėje buvo 47 be tėvų globos likę vaikai, iš jų: 24 buvo globojami šeimų ar asmenų, 7 – šeimynose, 11 – bendruomeniniuose vaikų globos namuose, 3 – pas budinčius globotojus, 2 – kitose globos institucijose. Per 2023 m. laikina globa (rūpyba) buvo nustatyta 4 vaikams, nuolatinė globa (rūpyba) nustatyta 2 vaikams.

2 diagrama. Be tėvų globos likusių vaikų globos struktūra 2023 m.

Šaltiniai: Socialinės paramos skyrius, Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius Anykščių rajone, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras

Socialinės paslaugos, orientuotos į socialinių įgūdžių ugdymą ir lavinimą, socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams, vaikams augantiems globos įstaigose bei socialinę riziką patiriantiems asmenims yra labai aktualios.

4.2.5. Smurtas artimoje aplinkoje

Šeimos, tarp jų ir socialinę riziką patiriančios, patiria gausybę problemų. Viena iš jų – konfliktai, o neretai ir smurtas. Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Anykščių rajono policijos komisariato duomenimis, 2023 m. buvo gauti 637 pranešimai apie konfliktus artimoje aplinkoje. Pradėti 44 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje, 2022 m. buvo gauti 554 pranešimai apie konfliktus artimoje aplinkoje. Pradėti 47 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. 2021 m. buvo gauti 597 pranešimai apie konfliktus artimoje aplinkoje. Pradėti 115 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. 2020 m. buvo gauti 628 pranešimai apie konfliktus artimoje aplinkoje. Pradėti 133 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. Tuo tarpu 2019 m. gauti 582 pranešimai ir pradėti 153 ikiteisminiai tyrimai dėl smurto artimoje aplinkoje. Smurto artimoje aplinkoje aukomis tampa ne tik suaugę šeimos nariai, bet ir vaikai. Toks šeimyninių santykių nestabilumas daro neigiamą įtaką visiems šeimos nariams, o ypač šiose šeimose augantiems vaikams – jie neturi tinkamų sąlygų pozityviai socializacijai. Socialinės paslaugos yra vienas iš komponentų, kuris prisideda prie smurto ir konfliktų šeimoje mažinimo.

4.2.6. Nusikalstamumas

Anykščių rajono policijos komisariato duomenimis, 2023 m. Anykščių rajone nusikalstamumas lyginant su 2022 m. sumažėjo. 2023 m. įvykdytos 264 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 13 nusikalstamų veikų), 2022 m. įvykdytos 273 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 15 nusikalstamų veikų), 2021 m. įvykdytos 254 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 4 nusikalstamas veikas), 2020 m. įvykdyta 301 nusikalstama veika, 2019 m. įvykdytos 353

nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 13 nusikalstamų veikų), 2018 m. įvykdytos 407 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 14 nusikalstamų veikų), 2017 m. įvykdytos 535 nusikalstamos veikos (iš jų nepilnamečiai įvykdė 17 nusikalstamų veikų), 2016 m. įvykdyta 401 nusikalstama veika (iš jų nepilnamečiai įvykdė 8 nusikalstamas veikas).

Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyriaus, veikiančio Anykščių rajono savivaldybės teritorijoje, duomenimis, per 2023 m. į jų tarnybos duomenų registrą buvo įtraukti 93 asmenys, iš jų – 22 moterys, 71 vyras. Iš viso 2023 m. į tarnybos duomenų registrą įtrauktų asmenų, 7 asmenys lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų, iš jų – 2 moterys, 5 vyrai. 2022 m. į jų tarnybos duomenų registrą buvo įtraukti 131 asmuo, iš jų – 16 moterų. Iš visų 2022 m. į tarnybos duomenų registrą įtrauktų asmenų, 17 asmenų lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų, iš jų – 4 moterys. Per 2021 m. į jų tarnybos duomenų registrą buvo įtraukti 89 asmenys, iš jų – 9 moterys. Iš visų 2021 m. į tarnybos duomenų registrą įtrauktų asmenų, 10 asmenų lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų, iš jų – 1 moteris. Per 2020 m. į šios tarnybos duomenų registrą buvo įtraukti 183 asmenys, iš jų – 17 moterų. Iš visų 2020 m. į tarnybos duomenų registrą įtrauktų asmenų, 8 asmenys lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų, iš jų – 3 moterys. Per 2019 m. į šios tarnybos duomenų bazę buvo įtraukti 9 nepilnamečiai. Per 2020 m. į probacijos tarnybos duomenų registrą buvo įtraukta 1,8 karto mažiau asmenų nei per 2019 m., kai į registrą buvo įtraukti 330 asmenų.

Taikant efektyvius socialinio darbo metodus bei teikiant socialines paslaugas nusikalsti linkusiems suaugusiems asmenims bei nepilnamečiams, galima prisidėti prie nusikalstamumo mažinimo, nuteistųjų reintegracijos į visuomenę, socialiai atsakingo elgesio skatinimo.

4.3. Kiti rodikliai

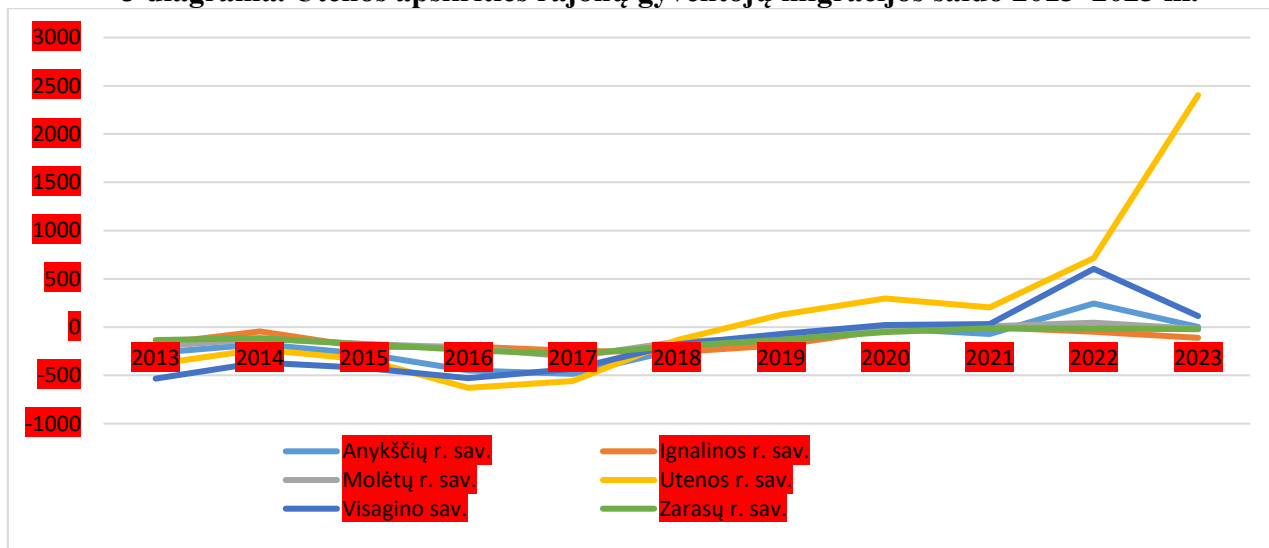
Vertinat socialinių paslaugų poreikį gyventojams taip pat svarbu atsižvelgti ir į demografinius bei ekonominius rodiklius.

4.3.1. Migracija

Analizuojant gyventojų migraciją, remiamasi paskutiniais Statistikos departamento pateiktais duomenimis, kurie fiksuoja tik registruotos migracijos duomenis. Registruotos migracijos duomenys skiriasi nuo realaus gyventojų judėjimo.

Daugiausia emigruoja jauni darbingo amžiaus žmonės. Paskutinius devynerius metus emigravusių Anykščių rajono gyventojų skaičius tai didėjo, tai mažėjo, tačiau migracijos saldo 2023 m. nors ir neženkliai bet išliko teigiamas. 2022 m. imigravusių rajono gyventojų skaičius ženkliai padidėjo, 2022 m. migracijos saldo, Anykščių rajono savivaldybėje, pirmą kartą apskaičiuojamas teigiamas per paskutinius metus (3 diagrama).

3 diagrama. Utenos apskrities rajonų gyventojų migracijos saldo 2013–2023 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

Anykščių rajono gyventojų migracijos srautas lyginant paskutinių 10 metų laikotarpį - dinamiškas. 2013–2021 m. migracijos saldo išlieka neigiamas, tačiau 2022–2023 m. atvyko daugiau asmenų negu išvyko. Didžiausia migracija pastebima 2016–2018 m. tačiau 2020 m. pastebima, kad Anykščių rajono gyventojų migracija mažiausia per paskutinius 10 metų (3 lentelė).

3 lentelė. Anykščių rajono gyventojų migracija 2013-2023 m.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Atvykusieji	711	764	681	781	663	808	748	731	802	1234	834
Išvykusieji	979	941	959	1229	1147	1041	930	742	872	989	831
Migracijos saldo	-268	-177	-278	-448	-484	-233	-182	-11	-70	+245	+3

Šaltinis: Statistikos departamentas (www.stat.gov.lt)

Anykščių rajono savivaldybės gyventojams senstant, vis dar išliekant aktyviai darbingo amžiaus gyventojų emigracijai, nors ir atsiradus gyventojų prieaugiui dėl laikinąją apsaugą suteikus Ukrainos gyventojams dėl Rusijos karo agresijos veiksnių, auga socialinių paslaugų poreikis tiek vyresnio amžiaus asmenims, tiek socialiai pažeidžiamiems asmenims.

4.3.2. Nedarbo lygis

Nedarbas – viena pagrindinių emigracijos priežasčių. Augant nedarbui, paprastai auga ir emigracijos mastas. Tuomet, auga ir socialinių paslaugų poreikis vyresnio amžiaus rajono gyventojams.

2023 m., lyginant su 2022 m., nedarbas Anykščių rajone sumažėjo. 2023 m. duomenimis Anykščių skyriuje buvo registruoti 1428 bedarbiai, tai sudarė 10,2 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. Tuo tarpu 2022 m. Anykščių skyriuje buvo registruoti 1605 bedarbiai ir tai sudarė 11,7 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2021 m. Anykščių skyriuje buvo registruoti 2239 bedarbiai tai sudarė 16,8 proc. visų darbingo amžiaus gyventojų. 2020 m. Anykščių skyriuje buvo registruotas 2167 bedarbiai, tai sudarė 16 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2019 m. Anykščių skyriuje buvo registruotas 1639 bedarbis, tai sudarė 11,8 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. 2021 m., buvo registruotas didžiausias bedarbių skaičius rajone.

Tačiau 2023 m., bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų, Anykščių rajone, didesnis nei šalyje (4 lentelė). Pagal pastarąjį kriterijų, Utenos apskrityje, Anykščių rajoną lenkia Ignalinos ir Zarasų rajono savivaldybės.

4 lentelė. Bedarbių skaičius 2023 m.

	Registruota bedarbių	Bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų
Šalyje	152800	8,6
Ignalinos r. sav.	1109	12,7
Zarasų r. sav.	972	10,7
Anykščių r. sav.	1428	10,2
Visagino r. sav.	1162	10,1
Molėtų r. sav.	887	8,4
Utenos r. sav.	1784	7,6

Šaltinis: Užimtumo tarnyba (www.uzt.lt)

Per 2023 m. Užimtumo tarnybos Anykščių skyriuje registruotos 1036 laisvos darbo vietos. Per 2022 m. Užimtumo tarnybos Anykščių skyriuje registruotos 1139 laisvos darbo vietos. Per 2021 m. Užimtumo tarnybos Anykščių skyriuje registruotos 2218 laisvų darbo vietų. Per 2020 m. Užimtumo tarnybos Anykščių skyriuje registruotos 1661 laisvos darbo vietos. Per 2019 registruotos 1764 laisvos darbo vietos. Per 2018 m. – 1585, per 2017 m. – 1244, per 2016 m. – 1043.

Lyginant 2023 m. ir 2022 m., matyti, kad registruotų laisvų darbo vietų, 2022 m., buvo daugiau.

4.3.3. Gyventojų pajamos

Vertinant socialinę situaciją, svarbu įvertinti gyventojų pajamas. Realiosios gyventojų pajamos yra socialinės gerovės rodiklis. Analizuojant pajamas yra remiamasi Statistikos departamento atliekamais pajamų ir gyvenimo sąlygų tyrimais. Šie duomenys atskiriems rajonams nėra pateikiami, tad šiame dokumente yra naudojami Utenos apskrities duomenys.

2022 m. bendrosios piniginių pajamos per mėnesį Utenos apskrityje, skaičiuojant vienam namų ūkio nariui, buvo 730 Eur. 2021 m. bendrosios piniginių pajamos per mėnesį Utenos apskrityje, skaičiuojant vienam namų ūkio nariui, buvo 717 Eur. Palyginus ankstesnius metus – 2020 m. disponuojamos piniginių pajamos Utenos apskrityje, skaičiuojant vienam namų ūkio nariui per mėnesį, buvo 575 Eur, 2019 m. – 384 Eur, 2018 m. – 365 Eur, 2017 – 335 Eur, 2016 m. – 328 Eur, o 2015 m. – 287 Eur. Tuo tarpu vidutinės piniginių disponuojamos pajamos vienam namų ūkio nariui per mėnesį šalies mastu 2022 m. buvo 1013 Eur, 2021 m. buvo 943 Eur, 2020 m. – 812 Eur, 2019 m. – 531 Eur, 2018 m. – 482 Eur, 2017 – 436 Eur, 2016 m. – 403 Eur, o 2015 m. – 370 Eur. Nors mėnesinės piniginių disponuojamos pajamos Utenos apskrityje, skaičiuojant vienam namų ūkio nariui kas metai didėja, bet lyginant su kitomis Lietuvos apskritimis 2022 m. išlieka mažiausios.

5. Esamos socialinių paslaugų infrastruktūros savivaldybėje analizė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes ¹	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas ²	Vietų (gavėjų ³) skaičius	
				iš viso	iš jų finansuojamų savivaldybės
1.	Socialinės globos namai	Aknystos socialinės globos namai	LR SADM	290	29
		Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinys	Savivaldybės BĮ	35	33

¹ Lentelė užpildoma pagal Socialinių paslaugų kataloge numatytus socialinių paslaugų įstaigų tipus.

² Apskritis, savivaldybės, nevyriausybinė organizacija, privačios ir kt.

³ Maksimalus lankytojų skaičius per dieną.

		Anykščių socialinės globos namų Burbiškio padalinys	Savivaldybės BĮ	20	19
		Anykščių socialinės globos namų Troškūnų padalinys	Savivaldybės BĮ	36	33
		Sidabrinis amžius	VšĮ	24	20
2.	Šeimynos	Jokūbavos šeimyna	Savivaldybės	8	7
3.	Bendruomeniniai vaikų globos namai	Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro Bendruomeniniai vaikų globos namai	Savivaldybės BĮ	19	19
4.	Grupinio gyvenimo namai	Aknystos socialinės globos namų Šlavėnų grupinio gyvenimo namai	LR SADM	10	5
5.	Laikino gyvenimo namai	Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Motinos ir vaiko krizių tarnyba	Savivaldybės BĮ	4	12
		Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Krizių centras	Savivaldybės BĮ	30	49
		„Anykščių jausmų ratas“	VšĮ	Pagal poreikį	4
4.	Dienos socialinės globos centrai	Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Dienos centras asmenims su negalia	Savivaldybės BĮ	25	25
5.	Savarankiško gyvenimo namai	Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namai	Savivaldybės BĮ	12	11
		Labdaros ir paramos fondas „Prieglobstis“	NVO	30	25
6.	Socialinės priežiūros centrai	Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras	NVO	25	25

		Raguvėlės vaikų dienos centras	VšĮ	23	23
		Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Vaikų dienos centras	BĮ	16	16
		Debeikių vaikų dienos centras „Šeimos idėjų centras“	VšĮ	20	20
		Anykščių rajono neįgaliųjų draugija	NVO	50	50 (dalinis finansavimas)
		LASS šiaurės rytų centras, Anykščių skyrius	NVO	20	14 (dalinis finansavimas)
		Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių Viltis“	NVO	20	20 (dalinis finansavimas)
7.	Bendruomeninės įstaigos	Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	NVO	Pagal poreikį	Finansuojama pagal soc. paslaugų programą
8.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras, NVO įstaigos ir kt.)	Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Savivaldybės BĮ	Pagal poreikį	Pagal poreikį
		„Nuoširdus rūpestis“,	VšĮ	Pagal poreikį	Pagal poreikį
		„Nacionalinis socialinės integracijos institutas“,	VšĮ	Pagal poreikį	Pagal poreikį
		„Gėris rankose“	VšĮ	Pagal poreikį	Pagal poreikį
		Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro Globos centras			-
		Anykščių socialinės gerovės centras Neįgaliųjų teatras „Anykščių šviesa“	VNO	Pagal poreikį	-

		Cukriniu diabetu sergančių asmenų klubas „Ateitis“	NVO	Pagal poreikį	-
		Anykščių rajono sutrikusio intelekto jaunuolių globos asociacija „Vertės ratas“	NVO	Pagal poreikį	-

5.1. Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis

Socialinių paslaugų įstaigų išsidėstymas mieste ir rajono gyvenvietėse nėra tolygus. Taip pat skiriasi ir socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygis miesto ir kaimo vietovių gyventojams. Skirtumai pastebimi socialinių paslaugų teikimą gyventojams nagrinėjant pagal atskiras paslaugų rūšis.

5.1.1. Bendrosios socialinės paslaugos

Bendrųjų socialinių paslaugų įstaigų tinklas tiek Anykščių mieste, tiek kaimiškose vietovėse pakankamai išvystytas, todėl miesto ir rajono gyventojai turi galimybes gauti jiems reikalingas bendrąsias socialines paslaugas. Šiuo metu kaimo gyventojams bendrąsias socialines paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis. Teikiamos tokios bendrosios socialinės paslaugos kaip gyventojų informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas bei atstovavimas, aprūpinimas būtiniaisiais darbužiais ir avalyne ir kt. Išvardintas bendrąsias socialines paslaugas specialistai, mieste bei seniūnijose, bei socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis teikia ir miesto gyventojams.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centras rajono gyventojams teikia transporto organizavimo ir asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugas. Transporto organizavimo paslauga teikiama nemokamai 2 kartus per metus socialinę riziką patiriančioms šeimoms, suaugusiems asmenims, patiriančioms socialinę riziką, senyvo amžiaus asmenims bei asmenims su negalia. Taip pat šios socialinės grupės gali pasinaudoti asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugomis. Transporto organizavimo paslauga 2 kartus per metus nemokamai gali pasinaudoti asmenys (šeimoms), atsidūrę (-usios) krizinėje situacijoje bei patiriantys fizinį ar psichologinį smurtą arba grėsmę asmens fiziniam ar emociniam saugumui. Taip pat asmenys, kurie dėl negalios, ligos ar senatvės turi judėjimo problemų ir dėl to, ar dėl nepakankamų pajamų, negali naudotis visuomeniniu ar individualiu transportu ir kurių šeimos nariai dėl objektyvių priežasčių negali suteikti jiems transporto paslaugų.

Transporto organizavimo paslaugomis 2023 m. pasinaudojo 273 asmenys. Dažniausiai paslauga naudojasi asmenys su negalia ir senyvo amžiaus asmenys (101 asmuo). Taip pat ši paslauga aktuali šeimoms, patiriančioms socialinę riziką (111 šeimų).

Organizuojant asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugas, Anykščių rajono socialinių paslaugų centre šiuo metu yra galimybė gyventojams išduoti pirties (dušo) talonus. Šios paslaugos labiau prieinamos tiems gyventojams, kurių gyvenamoje vietovėje yra viešosios pirtys – t. y. Anykščių mieste ir Svėdasų miestelyje. Taip pat ši paslauga 2020 m. pradėta teikti ir Kavarsko mieste. Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugas teikė UAB Anykščių komunalinis ūkis ir Kavarsko pagrindinė mokykla-daugiafunkcis centras. Asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslaugas 2023 m. iš viso gavo 56 gyventojai, iš jų: 38 Anykščių miesto gyventojai, 18 Anykščių rajono kaimiškų vietovių gyventojų.

Bendrąsias socialines paslaugas teikia ir nevyriausybinės organizacijos. Šios organizacijos gyventojams teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, maitinimo,

transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo (savitarnos skalbimo), ap- rūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės paslaugas. Didesnė dalis socialines pas- laugas teikiančių nevyriausybinių organizacijų savo veiklą vykdo mieste, todėl miesto gyventojams jų teikiamos paslaugos yra labiau prieinamos nei kaimo gyventojams, tačiau organizacijos vis labiau praktikuoja nemokamo pavėžėjimo paslauga, kurios dėka žmonės iš kaimiškų teritorijų atvežami į organizacijas ir gali naudotis jų teikiamomis paslaugomis. Kaimo vietovėse veikiančių bendruome- ninių nevyriausybinių organizacijų, teikiančių bendrąsias socialines paslaugas, skaičius yra labai ne- didelis.

5.1.2. Specialiosios socialinės paslaugos

Vertinant socialinės priežiūros paslaugų infrastruktūros išvystymą miesto ir kaimo gyvento- jams taip pat pastebimi skirtumai.

Pagalbos į namus socialines paslaugas 2023 m. teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centro darbuotojai. Ši paslauga buvo teikiama senyvo amžiaus asmenims su negalia bei darbingo amžiaus asmenims su negalia. Mieste ir rajono seniūnijose dirbo 24 individualios priežiūros darbuo- tojai, teikę gyventojams pagalbą į namus paslaugas. 2023 m. iš viso buvo 259 asmenys, kuriems teikiamos pagalbą į namus paslaugos, iš jų: Anykščių mieste 68 paslaugų gavėjai, seniūnijose – 191. 2022 m. pagalbą į namus paslaugas pradėjo teikti nevyriausybinių organizacijų VšĮ „Nuoširdus rū- pestis“ (2023 m. paslaugos buvo teikiamos 34 paslaugų gavėjams) ir VšĮ „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“ (2023 m. paslaugos buvo teikiamos 10 paslaugų gavėjams), VšĮ „Gėris ran- kose“, 2023 metų gruodžio 31 d. pagalbą į namus paslaugos eilėje 2 klientai,

Socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas 2023 m. teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis Anykščių mieste ir visose rajono seniūnijose. Šios paslaugos buvo teikiamos tiek miesto, tiek rajono gyventojams.

Anykščių mieste ir rajone vaikų dienos socialinę priežiūrą socialinę riziką patiriantiems vaikams ir socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams teikė keturi vaikų dienos centrai: Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Vaikų dienos centras (akredituota 16 vietų); Anykščių mieste vei- kiantis Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras (akredituotos 25 vietos); Raguvėlėje veikiantis VšĮ „Raguvėlės vaikų dienos centras“ (akredituotos 23 vietos); Debeikiuose veikiantis vaikų dienos centras VšĮ „Šeimos idėjų centras“ (akredituota 20 vietų). 2023 m. vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugos buvo suteiktos 10 individualiems paslaugų gavėjams.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namuose per 2023 m. paslaugos buvo suteiktos 11 senyvo amžiaus asmenų. 2023 m. pabaigoje, eilėje į Debeikių savarankiško gyvenimo namus laukiančių asmenų nebuvo.

Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ filialo savarankiško gyvenimo namuose Troškūnuose 2023 m. apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugos buvo suteiktos 25 socialiai pažeidžiamų, turinčių problemų su priklausomybėmis, asmenų.

Laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbą paslaugas 2023 m. teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Motinos ir vaiko krizių tarnyba. Laikino ap- nakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbą paslaugos užtikrina saugią aplinką asmenims ir jų vaikams, patekusiems į krizinę situaciją, suteikiant palaikymą ir konsultacijas. Laikino apnak- vindinimo paslaugos Krizių tarnyboje suteikiamos iki 7 parų, o intensyvios krizių įveikimo pagalbą – iki 12 mėnesių. Per 2023 m. laikino apnakvindinimo ir laikino apgyvendinimo paslaugomis pasi- naudojo 12 asmenų, intensyvios krizių įveikimo pagalbą paslaugos teiktos 103 kalendorines dienas. Motinos ir vaiko krizių tarnyboje gyveno 2 šeimos (2 moterys ir 4 vaikai).

Laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbą paslaugas 2023 m. teikė Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Krizių centras. Per 2023 metus Krizių centre buvo apgyvendinta 16 šeimų: 20 suaugusių ir 29 vaikai.

Laikino atokvėpio (socialinės priežiūros) paslaugą Anykščių rajono savivaldybėje 2023 m. teikė Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių viltis“ - paslauga skirta 11 asmenų ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras - paslauga skirta 1 asmeniui, Anykščių socialinės globos namai Troškūnų padalinys – paslauga skirta 3 asmenims.

Pagalbos globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, įtėviams ir šeimynų dalyviams

ar besirengiantiems jais tapti paslaugas 2023 m. teikė Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Globos centras, kurio pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad visiems įvaikintiems vaikams, globėjų (rūpintojų), globėjų giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globotojų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, globėjams (rūpintojams), globėjams giminaičiams, šeimynos dalyviams, įtėviams ar asmenims, ketinantiems tapti globėjais (rūpintojais), būtų prieinama ir teikiama reikalinga konsultacinė, psichologinė, teisinė ir kita pagalba, siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje. Per 2023 m. Globos centras suteikė 1947 paslaugą esamiems ir būsimiems globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, šeimynos dalyviams, jų globojamiems vaikams, asmenims, ketinantiems priimti laikinai svečiuotis vaikus savo šeimoje, bei norintiems tapti budinčiais globėjais, nuolatiniais globėjais bei visuomenės atstovams. Globos centras, siekdamas sudaryti sąlygas vaikams augti saugioje ir jų raidai palankioje šeimai aplinkoje, kai laikinai ar nuolat nėra galimybės augti biologinėje šeimoje ar būti įvaikintiems, organizuoja vaikų priežiūrą globėjų (rūpintojų) šeimoje, artimųjų giminaičių šeimoje, šeimynoje bei budinčių globotojų šeimose.

Anykščių rajono savivaldybėje 2023 metais buvo teikiama apgyvendinimo apsaugotame būste paslauga, kurią teikė VšĮ „Šeimos idėjų centras“. Per 2023 m. ši paslauga buvo suteikta 17 asmenų.

Kaimiškose vietovėse daugėja socialinės priežiūros paslaugų įstaigų. Anykščių rajone veikiančios socialinės priežiūros įstaigų grupei (vaikų dienos centrų, šeimos paramos centrų, dienos centrų suaugusiems asmenims, nakvynės namų, krizių centrų ir pan.) priskiriamos įstaigos – VšĮ „Raguvėlės vaikų dienos centras“, Debeikių vaikų dienos centras VšĮ „Šeimos idėjų centras“, Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namai senyvo amžiaus asmenims bei savarankiško gyvenimo namai Troškūnuose – Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ filialas „Senjorų prieglobstis“.

Dienos socialinės globos asmens namuose paslaugas teikia Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, VšĮ „Nuoširdus rūpestis“, VšĮ „Nacionalinis socialinėse integracijos institutas“, VšĮ „Gėris rankose“. Šios paslaugos teikiamos kaimo ir miesto gyventojams – suaugusiems asmenims su negalia ir senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims su sunkia negalia. 2023 m. šios paslaugos buvo teikiamos 83 asmenims, iš jų: 67 senyvo amžiaus asmenys, 14 darbingo amžiaus neįgalių asmenų ir 2 vaikai su negalia, iš jų 40 Anykščių miesto gyventojams ir 43 Anykščių rajono seniūnijų gyventojams.

Socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su negalia teikia Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinys Dienos centras asmenims su negalia. 2023 m. dienos centro paslaugomis naudojosi 27 asmenys su negalia. Centro lankytojams teikiamos specialiojo transporto paslaugos, kuriomis pasinaudojo 25 asmenys su negalia.

Šios paslaugos poreikį vaikams su negalia dalinai tenkina Antano Baranausko pagrindinės mokyklos Specialiojo ugdymo skyrius – daugiafunkcis centras sutrikusio intelekto vaikams ir jaunuoliams. Šis centras teikia ugdymo paslaugą vaikams ir jaunimui su negalia nuo 3 iki 21 metų, kartu teikiant ir socialinės globos paslaugą dienos metu. Tačiau ši įstaiga neturi socialinių paslaugų įstaigos statuso ir veikia kaip švietimo įstaiga. Šioje įstaigoje 2023 m. buvo ugdomi 40 ugdytinų, iš jų: 11 ikimokyklinio amžiaus. Įstaiga yra įsikūrusi mieste, tačiau šios įstaigos paslaugos aktualios ne tik mieste, bet ir kaimiškose teritorijose gyvenantiems vaikams ir jaunuoliams. 2022 m. centrą lankė 13 vaikų ir jaunuolių, gyvenančių mieste ir 18 – kaimo vietovėse. Įstaiga centrą lankantiems vaikams ir jaunuoliams teikia transporto paslaugą.

Trumpalaikės socialinės globos paslauga vaikams, likusiems be tėvų globos, socialinės rizikos vaikams teikiama Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centre ir šeimynose iki tol, kol vaikui nustatoma nuolatinė globa arba kol bus išspręstas jų grąžinimo tėvams klausimas. Trumpalaikės socialinės globos paslaugas asmenys gauna nepriklausomai nuo to, ar asmuo gyvena mieste, ar kaimiškose vietovėse.

Anykščių rajono savivaldybėje teikiamos globėjų (rūpintojų) paslaugos vaikams, kurie netenka tėvų globos ir kuriems nustatoma globa. Šių paslaugų tikslas – tėvų globos netekusiems vaikams sudaryti sąlygas gyventi šeimoje, bet ne globos institucijoje. Per 2023 m. 31 vaikas buvo globojami šeimose ir šeimynose.

Ilgalaikės socialinės globos paslaugas Anykščių miesto ir rajono gyventojams teikia:

Anykščių rajono socialinės globos namų Burbiškio padalinys. Ilgalaikės socialinės globos paslaugas vienu metu gali gauti suaugę ir senyvo amžiaus asmenys, 20 asmenų su psichikos negalia. Per 2023 m. paslaugos buvo teiktos 20 paslaugų gavėjų.

Anykščių rajono socialinės globos namų Svėdasų padalinys. Ilgalaikės socialinės globos paslaugas vienu metu gali gauti 36 senyvo amžiaus asmenys, senyvo amžiaus asmenys su sunkia negalia. Per 2023 m. paslaugos buvo suteiktos 36 asmenims.

Anykščių rajono socialinės globos namų Troškūnų padalinys. Ilgalaikės/trumpalaikės/laikino atokvėpio socialines paslaugas vienu metu gali gauti 36 senyvo amžiaus asmenys, senyvo amžiaus asmenys su sunkia negalia, suaugę asmenys su negalia. Per 2023 m. paslaugos buvo suteiktos 36 asmenims.

Aknystos socialinės globos namai. Teikiamos ilgalaikės/trumpalaikės/laikino atokvėpio socialines paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su protinę negalia. Per 2023 m. paslaugas gavo 29 Anykščių rajono savivaldybės gyventojų.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavaldumo globos įstaiga UAB „Sidabrinis amžius“. Teikia ilgalaikės/trumpalaikės socialines globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia. Per 2023 m. paslaugas gavo 21 Anykščių rajono savivaldybės gyventojų.

6. Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio

įvertinimas

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes ⁴	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis		1000 gyventojų tenka vietų	iš jų finansuoja savivaldybė
		įvertintas	nepatenkintas		
1	2	3	4	5	6
1.	Ilgalaikė socialinė globa	168	-	7,4	7,4
2.	Trumpalaikė socialinė globa	100	-	4,4	4,4
3.	Dienos socialinė globa institucijoje	27	-	1,1	1,1
4.	Dienos socialinė globa asmenims namuose	78	1	3,4	3,4
5.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	17	-	3,9	3,9
6.	Pagalba į namus	259	-	11,4	11,4
7.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje	16	-	0,7	0,7
8.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	189 (šeimos)	-	8,3	8,3
9.	Laikinas apnakvindinimas	12	-	0,5	0,5
10.	Kitos socialinės priežiūros paslaugos	163	-	7,1	7,1
11.	Bendrosios socialinės paslaugos	Tenkinama pagal poreikį	Tenkinama pagal poreikį	-	Pagal poreikį

Lentelė užpildoma pagal Socialinių paslaugų kataloge žmonių socialinėms grupėms numatytas socialinių paslaugų rūšis.

6.1. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų analizė

Siekiant įvertinti socialinių paslaugų poreikį rajono savivaldybėje, toliau pateikiama

socialinių paslaugų analizė pagal atskiras paslaugų gavėjų grupes bei socialinių paslaugų rūšis. Šiame skyriuje taip pat atlikta socialinių paslaugų pasiūlos analizė, aptartos Savivaldybės organizuojamos ir jos teritorijoje veikiančių kitų institucijų teikiamos socialinės paslaugos.

6.1.1. Vaikai ir suaugę asmenys su negalia

Asmenims su negalia, Anykščių rajono savivaldybės Socialinės paramos skyrius organizuoja būsto pritaikymą, o Anykščių rajono socialinių paslaugų centras teikia aprūpinimo techninėmis pagalbos priemonėmis paslaugas.

Asmenų, aprūpintų techninėmis pagalbos priemonėmis bei kuriems pritaikytas būstas ir aplinka, skaičius pateikiamas 5 lentelėje.

5 lentelė. Asmenų skaičius, kurie aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis ir asmenų skaičius, kuriems pritaikytas būstas Anykščių rajone 2013–2023 m.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aprūpinimas techninėmis pagalbos priemonėmis	190	232	81	283	230	177	128	167	159	255	243
Būsto ir aplinkos pritaikymas	8	8	9	13	19	12	15	5	16	8	11

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Anykščių rajono socialinių paslaugų centras savivaldybėje gyvenantiems asmenim su negalia teikia šias bendrąsias socialines paslaugas: informavimo, konsultavimo, atstovavimo ir tarpininkavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo. Asmenims su negalia taip pat teikiamos pagalbos į namus, dienos socialinės globos asmens namuose paslaugos ir asmeninio asistento paslaugos. Teikiant šias paslaugas, mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama neįgalių žmonių gyvenimo kokybė bei mažinama jų socialinė atskirtis.

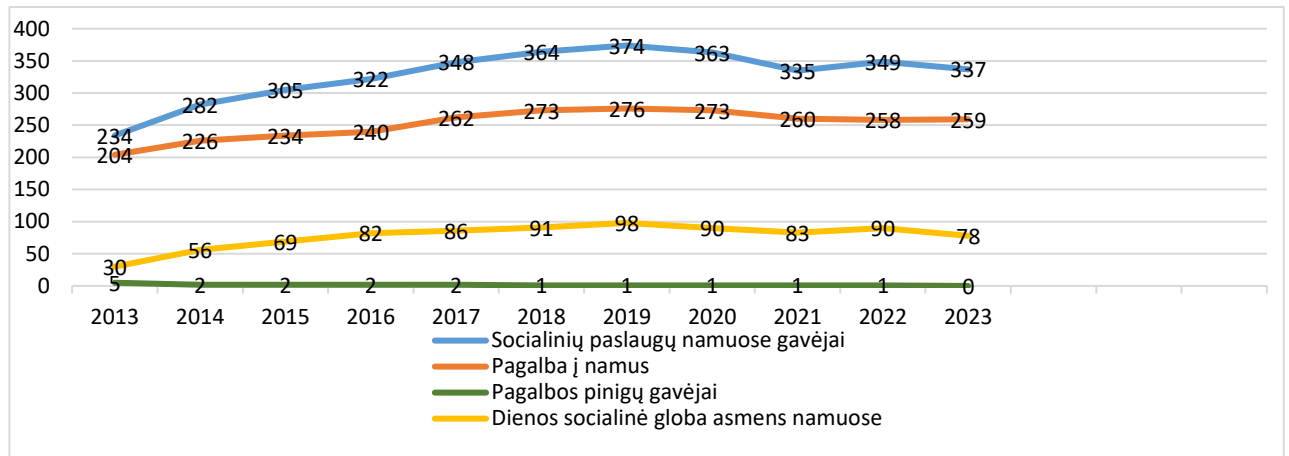
Transporto organizavimo paslaugas asmenim su negalia teikė Anykščių rajono socialinių paslaugų centras ir Anykščių rajono neįgaliųjų draugija. Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiama transporto paslauga 2023 m. pasinaudojo 25 asmenys su negalia. Anykščių rajono neįgaliųjų draugija per 2023 m. transporto organizavimo paslaugą suteikė 37 asmenims turintiems negalią.

Asmenims su negalia buvo teikiamos asmeninės higienos ir priežiūros paslaugos, kurias organizuoja Anykščių rajono socialinių paslaugų centras. Per 2023 m. ši paslauga buvo suteikta 27 asmenims su negalia. 2023 m. Anykščių rajono neįgaliųjų draugija asmenims su negalia teikė asmeninės higienos priežiūros (plaukų kirpimo) paslaugą. Šia paslauga pasinaudojo 45 asmenys su negalia. Savitarnos skalbimo paslaugas, Anykščių rajono neįgaliųjų draugija per 2023 m. teikė 11 asmenų su negalia.

Viena iš ekonomiškiausių socialinių paslaugų rūšių laikoma pagalbos į namus paslauga. Taip pat verta atkreipti dėmesį į dienos socialinės globos asmens namuose paslaugą. Teikiant šias paslaugas mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama asmenų su negalia gyvenimo kokybė bei mažinama jų socialinė atskirtis. Nuo 2013 m. pastebimas laipsniškas socialinių paslaugų namuose gavėjų skaičiaus augimas. Lyginant 2022 m. ir 2023 m. matyti, kad 2023 m. pagalbos į namus paslaugų gavėjų buvo daugiau (+1).

Iš viso socialines paslaugas namuose 2023 m. Socialinių paslaugų centras teikė 337 asmenims. Pagalba į namus buvo teikiama 259 asmenims. Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiamas dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose 2023 m. gavo 35 miesto ir 43 rajono gyventojas, iš jų 63 senyvo amžiaus asmenų, 13 darbingo amžiaus asmenų su negalia ir 2 vaikai su negalia.

4 diagrama. Socialinės paslaugos, teikiamos Socialinių paslaugų centro, asmens namuose 2013–2023 m.,

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

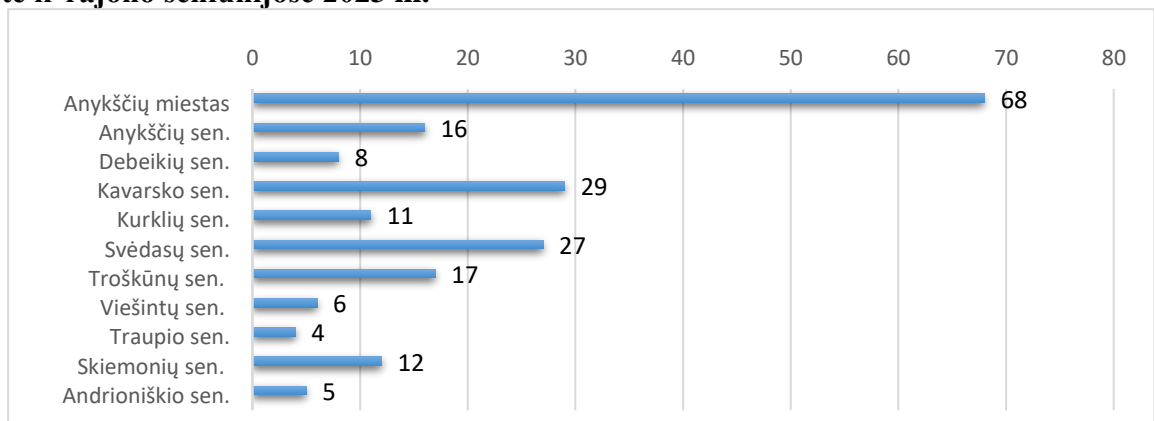
VšĮ “Nacionalinis socialinės integracijos institutas” iš viso socialines paslaugas namuose 2023m. teikė 12 asmenų. Pagalba į namus buvo teikiama 10 asmenų, o dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose 2023 m. gavo 2 miesto gyventojai.

VšĮ “Nuoširdus rūpestis” iš viso socialines paslaugas namuose 2023 m. teikė 35 asmenims. Pagalba į namus buvo teikiama 32 asmenims, iš jų 22 miesto ir 10 rajono gyventojų. Dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose 2023 m. gavo 3 miesto gyventojai.

VšĮ “Gėris rankose” akredituotas teikti pagalbos į namus paslaugas tik 2023 m. gruodžio 28 d.

2023 m. gaunančiųjų pagalbos į namus paslaugas Anykščių mieste buvo 68 gyventojai. Kaimiškose teritorijose, didžiausias poreikis pagalbai į namus pastebimas Kavarsko seniūnijoje (29 gavėjai). Mažiausias pagalbos į namus paslaugos poreikis buvo Traupio seniūnijoje (4 gavėjai) (5 diagrama).

5 diagrama. Asmenų skaičius, kuriems suteikta pagalbos į namus paslauga Anykščių mieste ir rajono seniūnijose 2023 m.

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Socialines paslaugas asmens namuose gauna vis daugiau rajono gyventojų. 2023 m. gruodžio 31 dienos duomenimis pagalbos į namus paslaugos eilėje buvo 2 klientai, o dienos socialinės globos asmens namuose, 2023 m. gruodžio 29 dienos duomenimis, paslaugų teikimo laukė 2 asmenys.

2023 m. pagalbos į namus paslaugą gavo 7 darbingo amžiaus asmenys su negalia, dienos

socialinės globos paslaugą – 13. Plėtojant šias paslaugas, užtikrinamas jų teikimas vaikams su negalia bei senyvo amžiaus asmenims pagal poreikį.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro padalinyje Dienos centras asmenims su negalia teikiamos dienos socialinės globos paslaugos proto ir / ar psichinę negalią turintiems suaugusiems asmenims. Dienos centre užtikrinamas kokybiškas paslaugų teikimas, atsižvelgiant į asmenų su negalia poreikius. Asmenys su negalia yra lavinami ugdant jų socialinius, darbinius, kasdienio gyvenimo įgūdžius. Organizuojamas laisvalaikis, maitinimas, suteikiama transporto paslauga atvykti į dienos centrą ir grįžti į namus. Taip pat teikiamos kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį. 2023 m. gruodžio mėn. sąraše buvo 27 asmenys, kuriems teikiama dienos socialinės globos paslauga dienos centre. 2023 m. gruodžio 31 d. lankančių asmenų skaičius 26.

Teikiant trumpalaikės socialinės globos paslaugas, plėtojamas šių paslaugų teikimas vaikams bei suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims. Kai globėjai, rūpintojai laikinai dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruočių, atostogų, darbo grafiko, ir pan.) negali prižiūrėti asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, tikslinga teikti „atokvėpio“ paslaugas ar tęstines socialines paslaugas darbo savaitę (paromis).

Anykščių rajono savivaldybėje laikino atokvėpio (socialinės priežiūros) paslaugas asmenims su proto ir (ar) psichikos negalia, jų šeimų nariams, tėvams ar globėjams teikia Anykščių rajono socialinių paslaugų centras ir Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių viltis“. Šia paslauga per 2023 m. pasinaudojo 12 asmenų.

Anykščių rajono savivaldybėje teikiama asmeninio asistento paslauga. Asmeninio asistento paslauga teikiama asmenis su negalia padėti atlikti darbus ir vykdyti veiklas, kurių dėl negalios asmuo negali atlikti savarankiškai ir kurie būtini siekiant gyventi savarankiškai ir veikti visose gyvenimo srityse. Ją gali gauti visi asmenys su negalia, kuriems šis poreikis nustatomas, neatsižvelgiant į amžių, negalios sunkumą ar pobūdį. Asmeninės pagalbos poreikis vertinamas individualiai ir nustatomas vieneriems metams pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytą tvarką. 2023 m. šią paslaugą Anykščių rajono socialinių paslaugų centras teikė 18 asmenų.

Apgyvendinimo apsaugotame būste paslauga skirta asmenis su negalia, iš dalies savarankiškiems asmenis su negalia, kuriems reikalinga minimali ar prevencinė pagalba. Tokiame būste gali gyventi iki 4 žmonių su negalia, kuriems socialinio darbuotojo pagalba reikia tik tam tikrose srityse, kur jiems trūksta įgūdžių. Šie žmonės yra pajėgūs dirbti, dalyvauti kitokio pobūdžio užimtume, jie gali gyventi bendruomenėje. Šią paslaugą Anykščių rajono gyventojams teikia VšĮ „Šeimos idėjų centras“. Per 2023 m. ši paslauga buvo suteikta 4 asmenims.

Antano Baranausko pagrindinės mokyklos specialiojo ugdymo skyriuje – daugiafunkciame centre proto ir kompleksinę negalią turintiems vaikams teikiamos ugdymo paslaugos. Šiame centre gali būti ugdomi proto ir kompleksinę negalią turintys asmenys su negalia iki dvidešimt vienerių metų. Centre ugdoma 40 asmenų su negalia.

Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą.

Anykščių rajono savivaldybėje šiuo metu veikia įvairios asmenų su negalia organizacijos, atstovaujančios asmenis su negalia, vykdančios asmenų su negalia socialinę integraciją, organizuojančios asmenų su negalia užimtumą, poilsį, sportą, turizmą, kultūrinę veiklą, tarptautinį bendradarbiavimą, teikiančios socialines paslaugas. Tai asmenų su negalia teatras „Anykščių šviesa“, sutrikusio intelekto jaunuolių globos asociacija „Vertės ratas“, sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Anykščių Viltis“, Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba, Anykščių rajono asmenų su negalia draugija, Lietuvos aklių ir silpnaregių sąjungos šiaurės rytų centro Anykščių skyrius, VšĮ „Anykščių jausmų ratas“.

Asmenis su negalia pagal negalios pobūdį ir jų šeimos narius atstovaujančios organizacijos yra svarbūs Savivaldybės partneriai, užtikrinantys sėkmingą asmenų su negalia socialinę integraciją Anykščių rajone. Anykščių rajono savivaldybė nuolat remia asmenų su negalia atstovaujančių organizacijų veiklą ir vykdomus projektus.

6.1.2. Senyvo amžiaus asmenys

Senyvo amžiaus asmenims Anykščių rajone teikiamos šios bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, transporto organizavimas, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, sociokultūrinės paslaugos.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiama asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslauga 2023 m. buvo suteikta 24 senyvo amžiaus asmenims.

Pagalbos namuose paslaugos rajone taip pat teikiamos senyvo amžiaus asmenims, kuriems sunku patiems pasirūpinti savo būtiniausiais poreikiais. 2023 m. šios paslaugos buvo teiktos 252 senyvo amžiaus asmenims.

Per 2023 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centras teikė dienos socialinės globos asmens namuose paslaugas 63 senyvo amžiaus asmenims su negalia.

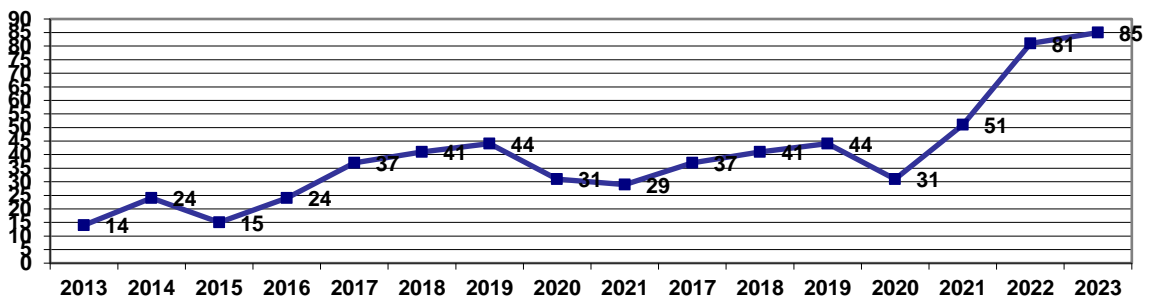
2023 m. Moterų užimtumo ir informacijos centras organizuoja ir teikia senyvo amžiaus asmenims projektines veiklas ir renginius. Vienas iš vykdomų projektų yra „Anykščių rajono Senjorų klubas“. Centro lankytojams buvo teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės paslaugos. Centre vyko įvairūs renginiai: paskaitos, parodos, susitikimai su žymiais Anykščių rajono bei šalies gyventojais, diskusijos, senyvo amžiaus asmenims reikalingų paslaugų ir produktų pristatymas.

Pažymėtina, jog rajone 2023 m. padaugėjo nevyriausybinų organizacijų, teikiančių paslaugas senyvo amžiaus asmenims, tačiau atsižvelgiant į Anykščių rajono savivaldybės demografinę situaciją, vis dar trūksta aktyvesnio nevyriausybinų organizacijų dalyvavimo teikiant paslaugas senyvo amžiaus asmenims bei atstovaujant jų interesus.

Anykščių rajono gyventojai turi galimybę apsigyventi Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Debeikių savarankiško gyvenimo namuose. Per 2023 m. šioje įstaigoje apgyvendinta 11 senyvo amžiaus asmenų (2023-12-31 šioje įstaigoje gyveno 11 asmenų). Savarankiško gyvenimo namuose teikiamos paslaugos iš dalies savarankiškiems asmenims, kuriems nereikia nuolatinės, intensyvios priežiūros, sudarant jiems sąlygas savarankiškai tvarkytis buityje, rūpintis savimi ir šeima. Vienu metu šiuose namuose gali gyventi 12 asmenų. Savarankiško gyvenimo namų gyventojai pagal galimybes patys tvarkosi buityje, gamina maistą, moka už komunalines paslaugas. Dalinę pagalbą gyvenantiems asmenims teikia socialinis darbuotojas ir socialinio darbuotojo padėjėjas.

Savivaldybės Socialinės paramos skyrius senyviems asmenims organizavo apgyvendinimo suaugusiųjų globos įstaigose paslaugas. 2023 m. Svėdasų, Burbiškio, Troškūnų socialinės globos įstaigose iš viso apgyvendinti 85 Anykščių rajono savivaldybės senyvo amžiaus asmenys (2022 m. - 81 asmuo, 2021 m. – 51 asmuo) (6 diagrama). 2021 m. nebuvo Troškūnų padalinio.

6 diagrama. Senyvo amžiaus asmenų, apgyvendintų globos įstaigose, skaičius 2013–2023 m.

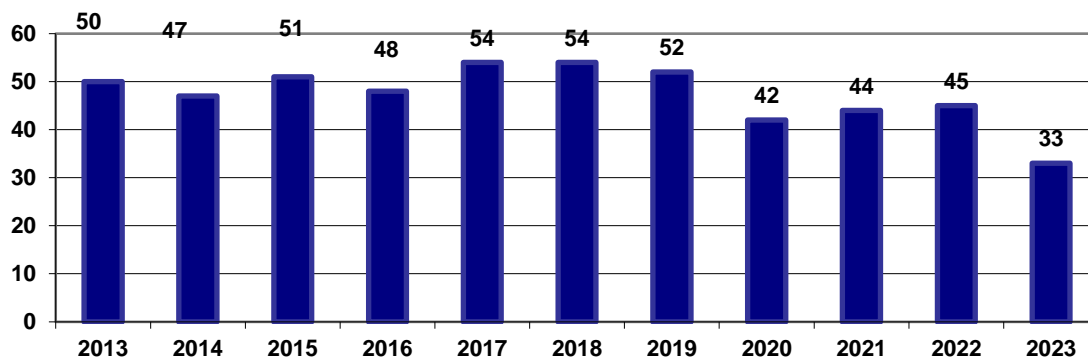
Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius

Iš diagramoje pateiktų duomenų matyti, kad per 10 m. laikotarpį globos įstaigose apgyvendintų asmenų skaičius tai didėjo, tai mažėjo, bet pokytis kiekvienais metais iki 2022 m. sąlyginai nedidelis. 2023 m. apgyvendintų globos įstaigoje asmenų skaičius, lyginant su 2022 m., padidėjo. Šis padidėjimas siejamas su Anykščių socialinės globos namų Troškūnų padalinyje pradėtomis teikti socialinės globos paslaugomis.

Anykščių rajone veikia Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinys, finansuojamas iš savivaldybės biudžeto. Juose apgyvendinami Anykščių rajono gyventojai, kurie dėl senatvės ir

negalios negali gyventi vieni, kai jiems reikalinga nuolatinė slauga ir globa ir kai bendrosios paslaugos ir socialinės priežiūros paslaugos nėra pakankamos. Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinyje yra teikiamos socialinės globos paslaugos. Globos namuose vienu metu galinčių gyventi asmenų skaičius – 35 gyventojai. 2023 m. gruodžio 31 d. globos namuose paslaugos buvo teikiamos 33 asmenims. Per 2023 metus į globos namus atvyko ilgalaikiai socialinei globai 11 asmenų. 2023 m. gruodžio 31 d. duomenimis, nebuvo asmenų, kurie laukė apgyvendinimo Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinyje.

7 diagrama. Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinio gyventojų skaičius per metus 2013–2023 m.

Šaltiniai: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinys

Anykščių socialinės globos namų Troškūnų padalinyje yra teikiamos ilgalaikės ir trumpalaikės bei laikino atokvėpio socialinės globos paslaugos. Globos namuose vienu metu socialinės globos paslaugas galinčių gauti asmenų skaičius – 36 gyventojai. 2023 m. gruodžio 31 d. globos namuose paslaugos buvo teikiamos 33 asmenims. Per 2023 m. ilgalaikės socialinės globos paslaugos buvo suteiktos 26 asmenims. 2023 m. gruodžio 31 d. duomenimis, nebuvo asmenų, kurie laukė apgyvendinimo Anykščių socialinės globos namų Troškūnų padalinyje.

Ilgalaikės socialinės globos paslaugas savivaldybės senyvo amžiaus gyventojams teikia Aknystos socialinės globos namai. Per 2023 m. ilgalaikės socialinės globos paslaugos buvo suteiktos 13 senyvo amžiaus Anykščių rajono savivaldybės gyventojų (per 2023 m. buvo apgyvendinti 2 asmenys).

Anykščių rajono gyventojams ilgalaikės socialinės globos paslaugos buvo teikiamos ne tik Anykščių rajone esančiose globos įstaigose, bet ir kituose Lietuvos apskrityse esančiuose socialinės globos įstaigose. Per 2023 m. ilgalaikės socialines globos paslaugas buvo suteiktos 217 asmenų iš jų suaugusių asmenų su negalia – 58, senyvo amžiaus asmenų – 159.

6.1.3. Socialinę riziką patiriančios šeimos

2023 m. socialinės priežiūros ir socialinių įgūdžių ugdymo palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos buvo teiktos 189 šeimoms, 2023 m. pabaigoje rajone minėto paslaugos teikiamos 106 šeimoms, patiriančios socialinę riziką. Per 2023 m. teikiant socialinės priežiūros ir socialinių įgūdžių ugdymo palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas šeimoms jose augo 339 vaikai. 6 lentelėje matomas socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičiaus pasiskirstymas Anykščių mieste ir rajono seniūnijose.

6 lentelė. Šeimų, kurioms taikoma atvejo vadyba ir teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, skaičius Anykščių mieste ir rajono seniūnijose 2023 m.

	Anykščių miestas	Anykščių seniūnija	Kurklių seniūnija	Andrioniškio seniūnija	Svėdasų seniūnija	Viešintų seniūnija	Kavarsko seniūnija	Traupio seniūnija	Debeikių seniūnija	Troškūnų seniūnija	Skiemonių seniūnija	IŠ VISO:
Šeimų, patiriančių socialinę riziką skaičius	54	16	8	1	15	6	23	7	16	32	11	189
Socialinę riziką patiriančiose šeimose augančių vaikų skaičius	90	28	19	2	19	5	50	10	30	68	18	339

Šaltinis: Anykščių rajono socialinių paslaugų centras

Socialinių paslaugų centras socialinę riziką patiriančioms šeimoms teikia šias socialines paslaugas: informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, tėvystės įgūdžių ugdymo, psichologines / psichoterapines ir kitų specialistų pagalbos organizavimo paslaugas.

Transporto organizavimo paslauga socialinę riziką patiriančioms šeimoms, teikiama nemokamai 2 kartus per metus. Per 2023 m. šia paslauga pasinaudojo 101 asmuo (įskaitant vaikus) iš šeimų, patiriančių socialinę riziką.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Motinos ir vaiko krizių tarnyboje 2022 m. buvo teikiamos laikino apnakvindinimo bei intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugos. Motinos ir vaiko krizių tarnyba, teikdama laikino apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas krizinėje situacijoje atsidūrusiems asmenims ir jų vaikams, patyrusiems fizinį ar psichologinį smurtą, bendradarbiauja su policija, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniais skyriais, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kt. įstaigomis ar organizacijomis. Tarnyboje dirba 1 socialinis darbuotojas, kuris padeda asmenims spręsti socialines, psichologines, buities problemas, tarpininkauja tvarkantis dokumentus įvairiose institucijose ir kt. Per 2023 m. laikinojo apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas centras suteikė 12 asmenų.

Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Krizių centras taip pat teikia laikinojo apnakvindinimo ir intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas. Šiame padalinyje užtikrinama saugi aplinka vaikams ir tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą, išlaikant teises ir pareigas, vaikams, kuriems pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą nustatyta vaiko laikinoji priežiūra ir jų teisėtiems atstovams pagal įstatymą bei socialinę riziką patiriančioms suaugusiems asmenims, socialinę riziką patiriančioms šeimoms su vaikais ir krizinėje situacijoje esantiems asmenims, siekiant atkurti savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę.

Per 2023 m. Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro Krizių centre paslaugos buvo suteiktos 16 šeimų: 20 suaugusių asmenų ir 29 vaikams. Metų eigoje 9 šeimoms buvo nutrauktos laikinosios priežiūros paslaugos. 2023 m. gruodžio 31 d. Krizių centre gyveno 6 šeimos: 7 suaugę ir 9 vaikai. 2023 m. Krizių centre buvo apgyvendintos 4 pilnos šeimos. Krizių centre apgyvendintiems asmenims (šeimoms) buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, kasdienių gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas, darbinių įgūdžių ugdymas, sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas, kitų paslaugų organizavimas.

2023 m. intensyvią pagalbą šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikė atvejo vadybininkai ir mobilioji komanda. Atvejo vadyba – tai viena iš vaiko teisių apsaugos sistemos pertvarkos naujovių, siekiant stiprinti pagalbą šeimoms ir vaikams bei labiau orientuojantis į prevenciją, plečiant bendruomenines paslaugas. Tuo tarpu mobilioji komanda dirba su šeimomis jau po vaiko paėmimo iš šeimos. Atlieka su šeima jos gyvenamojoje ar kitoje vietoje intensyvią darbą: teikia intensyvią kompleksinę, individualią ar grupinę, konsultacinę ir kitokią pagalbą, atlieka saugumo ir rizikos veiksnių šeimose bei šeimos stiprybių ir poreikių pagalbai, šeimos narių elgesio pokyčių įvertinimus,

rengia rekomendacijas atvejo vadybininkui dėl tolesnio darbo su šeima organizavimo, siekiant padėti šeimos nariams koreguoti elgesį ir sudaryti saugią gyvenamąją aplinką vaikui. 2023 m. atvejo vadyba buvo taikyta 188 šeimoms.

Smurtą artimoje aplinkoje patyrusius asmenis informuoja, konsultuoja bei teikia jiems tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugas Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras. Per 2023 m. I pusmetį nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. centras dirbo su 42 asmenimis, nukentėjusiais nuo smurto artimoje aplinkoje. Nuo 2023 m. liepos 1 d. pasikeitus Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui, centras dirbo su 223 asmenimis, nukentėjusiais nuo smurto artimoje aplinkoje Anykščių rajone. Nukentėjusiųjų nuo smurto artimoje aplinkoje skaičius II pusmetį ženkliai išaugo, atsiradus prevencinei apsaugos priemonei – apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderiui.

2023 m. nestacionarių socialinių paslaugų poreikis socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams vis dar išlieka nemažas, kadangi Anykščių rajone vien tik socialinę riziką patiriančiose šeimose augo 339 vaikai. Tokio pobūdžio įstaigos kaip vaikų dienos, šeimos paramos, krizių centrai, kuriuose teikiamos vaikų priežiūros bei užimtumo dienos metu paslaugos, psichologinė pagalba vaikams ir tėvams, tėvų socialinių įgūdžių auginant vaikus, sprendžiant šeimos problemas ugdymas, teisinė pagalba ir kt. yra prevencinė priemonė įvairių šeimos socialinių problemų kilimui.

Anykščių mieste veikianti tokio pobūdžio įstaiga Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras 2023 m. paslaugas teikė 29 vaikams (4 iš jų socialinę riziką patiriantys vaikai). Centras dirba su visais vaiko šeimos nariais – įvertinama vaiko ir jo šeimos situacija, rizikos faktoriai ir šeimai parenkama tinkama socialinės paramos forma. Centre vaikai gauna pietus ir pavakarius, aprūpinami būtiniausiais drabužiais ir avalyne, silpniau besimokantiems padedama paruošti pamokas, vykdomos švietėjiškos ir kultūrinės veiklos, organizuojamas turiningas vaikų laisvalaikis. Prireikus, tarpininkaujama su kitomis vaikui paramą teikiančiomis institucijomis.

Vaikų dienos centras taip pat veikia Troškūnų seniūnijos Raguvėlės gyvenvietėje. VšĮ „Raguvėlės vaikų dienos centras“ paslaugas teikia 23 vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų, daugiavaikių ir nepilnų šeimų. Centre vaikams kiekvieną darbo dieną teikiamas maitinimas, ugdomi vaikų socialiniai įgūdžiai, vykdoma nusikalstamumo bei žalingų įpročių prevencija. Prireikus, vaikams teikiamos psichologo konsultacijos, bendradarbiaujama su vaiko aplinka (mokykla, šeima, vietos bendruomene). Vaikai taip pat aprūpinami būtiniausiais daiktais ir avalyne, jiems teikiamos sociokultūrinės paslaugos. 2023 m. vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugos buvo suteiktos 23 vaikams.

Anykščių rajono socialinių paslaugų centro Vaikų dienos centre teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos mokyklinio amžiaus socialinę riziką patiriantiems vaikams, socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams ir jų tėvams. 2023 m. Vaikų dienos centras paslaugas teikė 23 vaikams. Vaikų dienos centre ugdomi vaikų socialiniai įgūdžiai (maisto ruošą, rūpinimasis asmens higiena ir pan.), aktyviai dalyvaujama kūrybinėje veikloje.

Debeikių vaikų dienos centras VšĮ „Šeimos idėjų centras“. Centro tikslas – teikti socialinių įgūdžių ugdymo bei sociokultūrinės paslaugas seniūnijoje gyvenantiems vaikams ir šeimoms. Centre organizuojamas vaikų užimtumas po pamokų, socialinių įgūdžių ir saviraiškos ugdymas ir kiti užsiėmimai. Taip pat vaikai centre gauna maitinimą ir pavėžėjimo į namus paslaugą. 2023 m. vaikų dienos centrą lankė 23 vaikai.

Vaikų dienos centrai padeda mažinti socialinę atskirtį, prisideda prie vaiko teisių apsaugos užtikrinimo, veikia kaip efektyvi prevencinė priemonė, todėl šių centrų plėtra, naujų atsiradimo skatinimas, ypač kūrimasis ten, kur jų anksčiau nebuvo, kad kuo daugiau vaikų galėtų gauti kokybiškas paslaugas, yra labai svarbus.

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją, vaikų dienos, šeimos paramos, krizių centrų paslaugas vis dar reikėtų plėsti kaimiškose vietovėse, kuriose gyvena daug socialinę riziką patiriančių šeimų (Kavarsko ir kitose seniūnijose). Anykščių mieste tokių centrų poreikis yra išvystytas pakankamai.

6.1.4. Tėvų globos netekę vaikai

Anykščių rajono savivaldybėje, vykdamas nuoseklią vaikų globos sistemos pertvarką, palaipsniui nuo institucinės vaikų globos, pereita prie globos šeimoje, šeimynoje, bendruomeninių vaikų

globos namų modelio. Sėkmingai pereita nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų, kurios leidžia likusiems be tėvų globos vaikams augti jo raidai palankioje aplinkoje – globėjų šeimose, bendruomeniniuose namuose, sėkmingai įgyvendinti pagrindiniai veiklos tikslai – teikti socialines paslaugas likusiems be tėvų globos vaikams, teikti socialinę pagalbą į krizinę situaciją patekusioms šeimoms bei vykdyti globos centro veiklą.

Vaikai, netekę tėvų globos, 2023 m. buvo apgyvendinami šeimynose, savivaldybės pavaldumo Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinuose bei globėjų šeimose.

2023 m. gruodžio 31 d. Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro bendruomeniniuose vaikų globos namuose gyveno 12 vaikų, 3 vaikai gyveno pas budinčius globėjus.

Per 2023 m. 2 Anykščių rajono savivaldybės vaikai gavo paslaugas kitoje socialinės globos įstaigoje: 1 vaikas – Ventos socialinės globos namuose, 1 vaikas – Obelių socialinių paslaugų namuose.

Rajono savivaldybėje yra įsteigta viena globojanti vaikus šeimyna – Jokūbavos šeimyna, kurioje 2023 m. gruodžio 31 d. buvo globojami 7 vaikai. Šatrovienės šeimynoje, įsikūrusioje Utenos rajone globojami 2 Anykščių rajono savivaldybės vaikai.

Šeimynų teikiamos socialinės globos paslaugos yra ne tik ekonomiškai efektyvesnės, bet ir kokybiškesnės, nes globojamiems vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimose gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Dėl to sumažėja vaikų socialinės atskirties rizika, užkertamas kelias daugelio socialinių, psichologinių bei pedagoginių problemų kilimui visuose vaiko raidos etapuose.

2023 m. rajone, 24 tėvų globos netekę vaikai, buvo globojami šeimų ar asmenų. Tai sudarė 51,06 procento visų globos netekusių vaikų.

Lyginant 2023 m. Anykščių rajono savivaldybėje šeimose globojamų (rūpinamų) vaikų skaičių su 2022 metais – jis yra didesnis (+4), o lyginant duomenis su kitomis Utenos apskrities savivaldybėmis, 2023 m. Anykščių rajone šeimose globojamų (rūpinamų) vaikų skaičius ženkliai neišsiskiria į didesnę ar mažesnę pusę (7 lentelė).

7 lentelė. Šeimose globojamų (rūpinamų) vaikų skaičius Utenos apskrities savivaldybėse

Savivaldybė	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023m.
Anykščių r. sav.	49	44	53	46	34	38
Ignalinos r. sav.	32	25	31	26	34	35
Molėtų r. sav.	42	37	48	45	38	39
Utenos r. sav.	63	55	53	49	51	51
Visagino sav.	49	40	44	40	45	45
Zarasų r. sav.	25	24	28	29	29	29

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas (duomenys atnaujinti 2023-06-09)

6.1.5. Vaikai ir jaunimas

Atvirasis darbas su jaunimu – tai tokia darbo su jaunimu forma, kuria siekiama visiems jauniems žmonėms, nepriklausomai nuo jų socialinės padėties, suteikti galimybes saugiai leisti laisvalaikį, užsiimti juos dominančia veikla, o esant poreikiui – padedant kompetentingiems jaunimo darbuotojams, spręsti kasdienybėje kylančius iššūkius ir klausimus. Atviras darbas savitas tuo, kad dalyvavimas siūlomose veiklose nėra saistomas „privalomumu“. Norintis dalyvauti jaunas žmogus neprivalo išipareigoti lankytis nuolat ir nustatyti laiku užsiimti tam tikra veikla – jaunas žmogus pats sprendžia, kaip naudoti savo laiką. Ši paslauga teikiama siekiant ugdyti jaunų žmonių asmenines ir

socialines kompetencijas, padėti jauniems žmonėms aktyviai įsitraukti į bendruomeninius ir visuomeninius procesus, lanksčiai ir konstruktyviai reaguoti į jauno žmogaus gyvenimo pokyčius. Jaunimas motyvuojamas dalyvauti jo interesus atitinkančioje veikloje, skatinamas tobulėti, ugdyti verslumą ir darbo rinkai reikalingus įgūdžius. Paslaugos gavėjai – 14-29 m. jauni žmonės, ypatingą dėmesį skiriant mažiau galimybių turintiems jauniems žmonėms. Paslauga organizuojama individualiai ir (arba) dirbant su grupe.

2023 m. Anykščių rajone veiklą vykdė Anykščių jaunimo klubas – Atviras jaunimo centras. Pasiiekti rodikliai pateikiami 8 lentelėje.

8 lentelė. 2023 m. Atvirųjų jaunimo erdvių (toliau – AJE) pasiekti rodikliai atviram darbui su jaunimu

Eil. Nr.	Rezultatų vertinimo kriterijai	Anykščių jaunimo klubas – Atviras jaunimo centras
1.	Unikalių lankytojų skaičius	277
2.	Bendras lankytojų skaičius	1556

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Jaunimo reikalų koordinatorių

Mobiliojo darbo su jaunimu paslauga siekiama padėti jauniems žmonėms išspręsti kylančias problemas ir įveikti sunkumus (pvz.: ugdymosi, užimtumo problemas ir pan.), sukurti saugią, atvirą, neformalią, neįpareigojančią aplinką, kurioje jauni žmonės galėtų kartu su draugais ir bendramžiais ugdyti(s) socialinius įgūdžius. Teikiant paslaugą, siekiama padėti jaunimui įsitraukti į arčiausiai jo esančią darbo su jaunimu infrastruktūrą, savanorišką veiklą ir jaunimo organizacijų veiklą, užtikrinant turiningą laisvalaikį, ugdymą (-si) ir socialinę integraciją, įgalinti jaunimą aktyviai veikti jaunų žmonių gyvenamojoje teritorijoje. Paslaugos gavėjai — mažiau galimybių turintis jaunimas (14–29 m.). Paslauga teikiama nuvykus į gyvenamąją teritoriją, kurioje nėra darbo su jaunimu infrastruktūros, atsižvelgiant į individualius šioje teritorijoje gyvenančių jaunų žmonių poreikius.

Anykščių rajono savivaldybėje paslauga pradėta teikti 2022 m. antrą pusmetį. Paslaugos teikiamos Andrioniškio, Skiemonių ir Viešintų seniūnijose. Mobiliojo darbo su jaunimu paslaugos teikimo pasiekti rodikliai pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. 2023 m. mobiliojo darbo su jaunimu paslaugos teikimo pasiekti rodikliai

Eil. Nr.	Rezultatų vertinimo kriterijai	Andrioniškis, Skiemonys, Viešintos
1.	Unikalių jaunų žmonių, su kuriais palaikomas reguliarus kontaktas vykdant mobilųjį darbą su jaunimu, skaičius.	35
2.	Bendras jaunų žmonių, su kuriais palaikomas reguliarus kontaktas vykdant mobilųjį darbą su jaunimu, skaičius.	412

*2023 m. birželio 26 d. susitarimu Nr. 6-518 su VšĮ „Socialinė iniciatyva“ buvo nutraukta 2022 m. gruodžio 22 d. paslaugų teikimo sutartis Nr. 6-1224. Nuo 2023 m. liepos 1 d. iki gruodžio 31 d. paslauga nebuvo teikiama. Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Jaunimo reikalų koordinatorių

6.1.6 Socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys

Siekiant užtikrinti tinkamą ir kokybišką socialinį darbą su socialinę riziką patiriančiais suaugusiais asmenimis, 2023 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centras suteikė paslaugas 35 socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims.

Anykščių rajono savivaldybėje vykdoma iš pataisos įstaigų paleidžiamų (paleistų) asmenų socialinė integracija. Pirmąjį socialinės integracijos etapą vykdo pataisos įstaigos paskirtas socialinis darbuotojas. Antrąjį socialinės integracijos etapą organizuoja ir vykdo Anykščių rajono socialinių paslaugų centro socialinis darbuotojas darbui su socialinę riziką patiriančiais suaugusiais asmenimis.

2023 m. pabaigoje Anykščių rajone buvo registruoti 10 asmenų, kurie anksčiau laiko paleisti

iš įkalinimo įstaigų.

Asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, taip pat skiriama piniginė socialinė parama – vienkartinė pašalpa. 2023 m. gauta ir patenkinta 7 prašymų vienkartinę pašalpą.

Asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, įdarbinimo paslaugas teikia Užimtumo tarnyba. 2023 m. iš įkalinimo įstaigų grįžo 10 asmenų, iš jų 4 asmenys registravosi Užimtumo tarnyboje.

Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus specialistai mieste ir seniūnijose duomenimis, 2023 m. dėl socialinių paslaugų ir paramos kreipėsi 234 socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų. Socialinę riziką patiriančių asmenų pasiskirstymas pagal seniūnijas ir mieste pavaizduotas 10 lentelėje.

10 lentelė. Socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų, kurie kreipėsi dėl socialinių paslaugų ir paramos, skaičius Anykščių mieste ir rajono seniūnijose 2023 m.

	Anykščių miestas	Anykščių seniūnija	Kurklių seniūnija	Andrioniškio seniūnija	Svėdasų seniūnija	Višintų seniūnija	Kavarsko seniūnija	Traupio seniūnija	Debeikių seniūnija	Troškūnų seniūnija	Skiemonių seniūnija	IŠ VISO:
Socialinę riziką patiriančių suaugusių asmenų skaičius	24	20	7	10	33	17	15	11	23	53	21	234

Šaltinis: Anykščių rajono socialinių paslaugų centras ir Anykščių rajono seniūnijos

Besikreipiantiems asmenims seniūnijose buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne ir kt.). Taip pat Anykščių rajono socialinių paslaugų centro teikiama asmeninės higienos ir priežiūros paslauga ir transporto organizavimo paslauga.

Anykščių rajone jaučiamas specializuotų psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigų paslaugų poreikis socialinę riziką patiriantiems asmenims, turintiems ir kitų problemų: priklausomybė nuo alkoholio, narkotinių medžiagų, delinkventinis elgesys ir pan.

Per 2023 metus Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Krizių centras suteikė 67 išorines paslaugas, asmenims, turintiems priklausomybių. Paskutinį metų ketvirtį konsultacijoms vietų nebeturėjo, todėl buvo laukiančių eilėje. Nuo 2024 metų sausio mėnesio Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centro padalinys Krizių centras turi savo priklausomybių konsultantą, kuris teikia individualias ir grupines konsultacijas.

Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ įkurtuose savarankiško gyvenimo namuose Anykščių rajone, Troškūnuose asmenys, turintys priklausomybių, mokosi gyventi savarankiškai. Čia jiems teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės, asmeninės higienos ir priežiūros bei kitos paslaugos. Savarankiško gyvenimo namuose asmenys patys gamina maistą, tvarko namus, atlieka įvairius vidaus remonto darbus, užsiima daržininkyste ir gyvulininkyste bei kitais darbais, padedančiais užtikrinti gyventojų darbinių įgūdžių išsaugojimą bei ugdymą. Per 2023 m. savarankiško gyvenimo namuose paslaugos buvo teikiamos 25 Anykščių rajono gyventojams.

Šiuo metu suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims, pvz. turintiems priklausomybių nuo alkoholio, ilgalaikės socialinės globos paslaugos taip pat teikiamos ir globos įstaigose, skirtose senyvo amžiaus ar neįgaliems asmenims. Kadangi pastarosiose įstaigose dažnai nėra galimybės šiems asmenims suteikti specifines psichologinės bei socialinės reabilitacijos paslaugas, šie klientai negauna reikiamos pagalbos bei sukelia nemažai problemų globojančioms

įstaigoms pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Todėl šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose.

Asmenims, turintiems priklausomybių, buvo teikiamos šios bendrosios paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas ir kt.

Lyginant Anykščių rajono savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų išvystymą 2023 m. su Socialinių paslaugų išvystymo normatyvais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. A1-23 „Dėl socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“, pastebima, kad įvykdyti trumpalaikės ir dienos socialinės globos suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims normatyvai, pagalbos namuose suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims normatyvai, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose senyvo amžiaus asmenims normatyvai, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos socialinės globos namuose ir šeimynose normatyvai, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo šeimų namuose ir priežiūros centruose normatyvai. Kiti socialinių paslaugų išvystymo normatyvai neatitinka patvirtintų normatyvų nesant tam tikram socialinių paslaugų rūšies poreikiui.

Atsižvelgiant į tai, kad dauguma socialinių paslaugų išvystymo normatyvų Anykščių rajone yra įvykdyti, galima teigti, kad Anykščių rajono gyventojai gauna jiems pagal poreikį reikalingas socialines paslaugas. Jeigu Savivaldybėje nėra atitinkamų socialinių paslaugų įstaigų, paslaugos perkamos iš kituose rajonuose veikiančių įstaigų.

7. Socialinių darbuotojų ir individualios priežiūros darbuotojų (socialinių darbuotojų padėjėjų) skaičius Savivaldybėje

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius		Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius
		iš viso	iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:			
1.1.	biudžetinėse	36	16,5	85
1.2.	viešosiose	0	0	0
	Iš viso:	36	16,5	85

8. Ankstesnių metų socialinių paslaugų plano įgyvendinimo rezultatų trumpa apžvalga

Socialinių paslaugų planas 2024 m. rengiamas penkioliktą kartą. Beveik visos priemonės, numatytos plane, per 2023-uosius metus buvo įgyvendintos.

Savivaldybės gyventojams buvo teikiamos numatytos socialinės paslaugos. Jas teikė tiek biudžetinės socialinių paslaugų įstaigos, tiek nevyriausybinis sektorius bei privačios įstaigos.

Pagrindiniai Socialinių paslaugų centro paslaugų gavėjai buvo asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys, kuriems buvo teikiamos pagalbos į namus, dienos socialinės globos asmenų namuose, transporto, asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslaugos. Taip pat socialinę riziką patiriančios šeimos, gavusios socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) sociokultūrinės bei kitas bendrąsias socialines paslaugas. Transporto, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne paslaugos teiktos socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims. Informavimo ir konsultavimo paslaugos teiktos vaikų globojančioms šeimoms.

Į socialinių paslaugų teikimą buvo įtrauktos ir nevyriausybines organizacijos, kurių teikiamas paslaugas Savivaldybė finansavo per Socialinių paslaugų, Asmenų su negalia socialinės integracijos programas. Pagal šias programas teiktos maitinimo organizavimo, vaikų dienos socialinės priežiūros, sociokultūrinės paslaugos, toliau savo veiklą tęsė pagyvenusių asmenų dienos užimtumo centras, teikiamos kompleksinės socialinės paslaugos rajono neįgaliesiems, vaikams ir jaunimui.

Anykščių rajono savivaldybėje nuo 2023 m. birželio mėn. įgyvendinamas projektas „Kompleksinės paslaugos (KOPA)“. Teikiamos paslaugos apima individualias ir grupines konsultacijas asmenims, patiriantiems sunkumus šeimoje ir gyvenime, vedami tėvystės mokymai, suteikiamos šeimos mediacijos paslaugos, vedamos socialinių įgūdžių grupės vaikams ir paaugliams.

Projekto „Kompleksinės paslaugos (KOPA)“ tikslas – sudaryti sąlygas Anykščių rajono šeimoms, bendruomenėms gauti kompleksiskai teikiamas paslaugas, siekiant įgalinti savarankiškai spręsti kylančias socialines problemas.

Projekto trukmė : 2023 m. birželis – 2029 liepa. Projekte dalyvavo 225 unikalūs asmenys, iš jų 26 asmenys gavo sudėtines kompleksines paslaugas šeimai. 16 vaikų buvo teikta vaikų priežiūros paslauga tuo pačiu metu, kai tėvams teikiamos kompleksinės paslaugos. Suteikta 541 konsultacija.

2023 m. Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, kaip projekto partneris, toliau įgyvendino „Integralios pagalbos teikimo ir plėtros Lietuvos savivaldybėse“ veiklas, kuriomis siekiama užtikrinti integralios pagalbos tikslinės grupės asmenims teikimą ir plėtrą. Projekto metu teikiamos slaugos, rehabilitacijos, globos paslaugos vaikams su negalia, suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims jų namuose bei valstybės ir savivaldybių įstaigose, konsultacijos, psichologinė pagalba asmenis su negalia ir / arba senyvo amžiaus asmenis prižiūrintiems šeimos nariams. Projekto trukmė: 2022 m. gruodžio 8 d. – 2026 m. gruodžio 31 d.

Siekiant sumažinti institucinės globos poreikį, 2023 m. laikinai tėvų globos netekę vaikai buvo apgyvendinami pas budinčius globotojus. 2023 m. budinčių globotojų šeimose buvo globojami 3 vaikai.

Ateinančiais metais orientuojamasi į socialinių paslaugų kokybės gerinimą išlaikant teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtį, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtį.

III. UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS

9. Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys

Savivaldybės bendrieji socialinių paslaugų plėtros prioritetai:

- 1 prioritetas: socialinę paramą teikti socialinių paslaugų forma.
- 2 prioritetas: teikti socialiai teisingas, ekonomiškai efektyvias bei subalansuotas socialines paslaugas įvairioms socialinėms grupėms.
- 3 prioritetas: užtikrinti, kad teikiamos paslaugos būtų kokybiškos ir efektyvios.
- 4 prioritetas: plėsti bendruomeninių paslaugų įvairovę ir prieinamumą, mažinant institucinės globos paslaugų poreikį.

Atsižvelgiant į rajono socialinę demografinę situaciją, Anykščių rajono savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės:

- 1) asmenys su negalia;
- 2) senyvo amžiaus asmenys;
- 3) socialinę riziką patiriantys vaikai;
- 4) socialinę riziką patiriančios šeimos;
- 5) likę be tėvų globos vaikai.

Šios socialinės grupės yra mažiau integruotos į visuomenę, turi mažiau galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

Vertinant Anykščių rajono socialinę demografinę situaciją, prioritetinės socialinių paslaugų rūšys:

1. Dienos socialinės globos bei socialinės priežiūros paslaugos senyvo amžiaus asmenims bei asmenis su negalia, siekiant sumažinti ilgalaikės socialinės globos institucijoje poreikį.
2. Socialinės priežiūros paslaugos socialinę riziką patiriantiems vaikams bei šeimoms (ypač vaikų dienos centrų paslaugos kaimo vietovėse).
3. Socialinės priežiūros bei dienos socialinės globos paslaugos suaugusiems asmenims su negalia bei socialinę riziką patiriantiems asmenims.

Taip pat savivaldybėje prioritetas teikiamas ilgalaikės stacionarios socialinės globos paslaugų apimčių mažinimui be tėvų globos likusiems vaikams bei asmenis su negalia, skatinant ir remiant įvaikinimą ir globą (rūpybą) šeimose, šeimynose bei pas budinčius globotojus.

10. Priemonių planas

1 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje UŽTIKRINTI NESTACIONARIŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ RAJONO GYVENTOJAMS BEI PLĖTOTI NESTACIONARIAS PASLAUGAS KAIP ALTERNATYVĄ STACIONARIŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTAIGŲ PASLAUGOMS				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1	2	3	4	5
1.1. Užtikrinti bendrųjų socialinių paslaugų teikimą rajono gyventojams bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis	1.1.1. Finansuoti transporto organizavimo paslaugas	29 000 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 273
	1.1.2. Finansuoti asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo paslaugas	4 000 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 56
	1.1.3. Organizuoti, teikti bei finansuoti kitas bendrąsias socialines paslaugas (informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, ir kt.)	40 000 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų įstaigos, NVO	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 755
1.2. Plėtoti socialinės priežiūros, dienos socialinės globos paslaugas, kaip alternatyvą ilgalaikės socialinės globos paslaugoms į paslaugų teikimą įtraukiant nevyriausybines organizacijas	1.2.1. Finansuoti dienos centrų veiklą prioritetinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms (socialinę riziką patiriantiems vaikams, senyvo amžiaus asmenims)	83 500 Eur Savivaldybės biudžetas 67 400 Eur Valstybės biudžetas	Savivaldybės administracija, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, NVO	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 84 (Vaikų dienos centras) Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 148
	1.2.2. Finansuoti dienos socialinės globos institucijoje paslaugas asmenims su negalia	108 800 Eur Savivaldybės biudžetas; 103 000 Eur	Savivaldybės administracija ir Anykščių socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 27

	1.2.3. Organizuoti ir finansuoti socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugų teikimą socialinę riziką patiriančioms šeimoms, soc. rizikos asmenims	Valstybės biudžeto tikslinė dotacija 511 200 Eur Valstybės biudžeto tikslinė dotacija; 26 800 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 664
	1.2.4. Organizuoti ir finansuoti pagalbą namams ir (ar) laikino atokvėpio paslaugas senyvo amžiaus, asmenims su negalia	337 900 Eur Savivaldybės biudžetas 13 000 Eur Valstybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 337
	1.2.5. Organizuoti ir finansuoti dienos socialinės globos ir (ar) atokvėpio paslaugas asmens namuose	60 400 Eur Savivaldybės biudžetas; 282 200 Eur Valstybės biudžeto tikslinė dotacija; 154 900 Eur ES 38 700 Eur Valstybės biudžetas struktūrinių fondų lėšos	Savivaldybės administracija ir Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 78
	1.2.6. Finansuoti savarankiško gyvenimo namų paslaugas senyvo amžiaus asmenims	50 000 Eur Savivaldybės biudžetas 2 600 Eur Valstybės biudžetas	Savivaldybės administracija ir rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 17
	1.2.7. Finansuoti teikiamas intensyvios krizių įveikimo pagalbos, laikinos nakvynės paslaugas socialinę riziką patiriančioms šeimoms,	6 600 Eur Savivaldybės biudžetas	Savivaldybės administracija, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, NVO	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 12

	jose augantiems vaikams ir asmenims, atsidūrusiems krizinėje situacijoje, šeimynose bei kitose institucijose 1.2.8. Finansuoti kitų socialinės priežiūros paslaugų teikimą rajono gyventojams (laikinos nakvynės, intensyvios krizių įveikimo pagalbos bei asmeninio asistento paslaugas, Užimtumo didinimo programa) atsižvelgiant į gyventojų poreikius bei savivaldybės galimybes	105 900 Eur Valstybės biudžetas; 65 900 Eur Valstybės biudžetas (Užimtumo didinimo programa) 12 500 Eur 93 900 Eur ES 16 600 Eur Valstybės biudžetas struktūrinių fondų lėšos 22 200 Eur Savivaldybės biudžetas 2 800 Eur Valstybės biudžetas	Savivaldybės administracija, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras, NVO Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 18 Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 70 Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 300 Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 45
2 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje UŽTIKRINTI ESAMO ILGALAIKĖS (TRUMPALAIKĖS) SOCIALINĖS GLOBOS PASLAUGŲ POREIKIO TENKINIMĄ RAJONO GYVENTOJAMS				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
2.1. Organizuoti kokybiškų ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos paslaugų teikimą vaikams, asmenims su negalia,	2.1.1. Atlikti poreikio vertinimą bei finansuoti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas be tėvų	100 000 Eur Savivaldybės biudžetas 130 000 Eur	Savivaldybės administracija	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 47

senyvo amžiaus asmenims	globos likusiems vaikams bei socialinę riziką patiriančiams vaikams 2.1.2. Atlikti poreikio vertinimą bei finansuoti ilgalaiškės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas asmenims su negalia 2.1.3. Atlikti poreikio vertinimą bei finansuoti ilgalaiškės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims	Valstybės biudžeto lėšos 390 000 Eur Savivaldybės biudžetas 370 000 Eur Valstybės biudžeto tikslinė dotacija 440 000 Eur Savivaldybės biudžetas 460 000 Eur Valstybės biudžeto tikslinės dotacija	Savivaldybės administracija Savivaldybės administracija	Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 85 Suteiktų paslaugų/gavėjų skaičius 165
2.2. Skatinti ir remti įvaikinimą ir globą (rūpybą) šeimose bei globą (rūpybą) šeimynose.	2.2.1. Informuoti visuomenę apie įvaikinimą, globą (rūpybą), skatinant prisidėti prie stacionarios vaikų globos mažinimo	—	Savivaldybės administracija, Anykščių rajono šeimos ir vaiko gerovės centras	Nuolatinis informacijos teikimas
3 tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje GERINTI TEIKIAMŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ KOKYBĘ BEI UŽTIKRINTI INFORMACIJOS APIE SOCIALINES PASLAUGAS PRIEINAMUMĄ GYVENTOJAMS				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
3.1. Užtikrinti socialines paslaugas teikiančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą	3.1.1. Organizuoti vidinius seminarus darbuotojams socialinių paslaugų teikimo klausimais, supažindinant su socialinio darbo naujovėmis 3.1.2. Dalyvauti respublikiniuose bei kitų įstaigų organizuojamuose mokymuose socialinių paslaugų teikimo klausimais	—	Socialinės paramos skyriaus vadovas, socialinių paslaugų įstaigų vadovai Socialinės paramos skyriaus vadovas, socialinių paslaugų įstaigų vadovai	Seminaruose dalyvavusių asmenų skaičius 50 Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius 24

3.2. Teikiant socialines paslaugas bei gerinant paslaugų kokybę, bendradarbiauti su nevyriausybėmis organizacijomis, sveikatos priežiūros įstaigomis ir kitomis institucijomis	3.2.1. Rinkti bei sisteminti informaciją apie rajone veikiančias nevyriausybines socialines paslaugas teikiančias organizacijas 3.2.2. Organizuoti NVO, kitų socialinių paslaugų teikėjų bei savivaldybės atstovų „Apskrito stalo“ diskusijas rajone teikiamų socialinių paslaugų infrastruktūros plėtojimo klausimais	— —	Socialinės paramos skyrius Savivaldybės administracija	Sukaupta bei susisteminta informacija Suorganizuotos diskusijos; diskusijose dalyvavusių asmenų skaičius
3.3. Vykdyti informacijos apie socialines paslaugas ir socialinių paslaugų teikėjus sklaidą	3.3.1. Nuolat konsultuoti gyventojus socialinių paslaugų klausimais 3.3.2. Teikti aktualią informaciją gyventojams pasinaudojant masinės informacijos priemonėmis (savivaldybės internetine svetaine, spauda, televizija ir kt.)	— —	Socialinės paramos skyrius Savivaldybės administracija	Nuolat vykdomos konsultacijos Informacija masinės informacijos priemonėse
3.4. Gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę, atsižvelgiant į gyventojų poreikius ir nuomonę	3.4.1. Atsižvelgiant į klientų pasiūlymus, gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę	—	Socialinės paramos skyrius	Gyventojų pasitenkinimas teikiamomis socialinėmis paslaugomis

11. Regioninių socialinių paslaugų poreikis 2024 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas (vietų sk.)
1	2	3	4
1.	Ilgalaikė socialinė globa	Socialinės globos namai suaugusiems asmenims su negalia Senyvo amžiaus asmenų socialinės globos namai	2 30
2.	Trumpalaikė socialinė globa	Socialinės globos namai suaugusiems asmenims su negalia	2

		Senyvo amžiaus asmenų socialinės globos namai	8
3.	Laikinas apnakvindinimas	Laikino gyvenimo namai (nakvynės namai) suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims, smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims	10

IV. FINANSAVIMO PLANAS

12. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas		
		Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		Praėję metai (2023 m.) tūkst. Eur	Einamieji metai (2024 m.) tūkst. Eur	Ateinantys metai (2025 m.) tūkst. Eur
1	2	3	4	5
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms	4135,9	4384,0	4500,0
1.1.	palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.*	8,1	8,8	9,5
2.	Lietuvos Respublikos Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos	1369,7	1520,5	1750,0
	iš jų:			
2.1.	Socialinę riziką patiriančių šeimų socialinei priežiūrai organizuoti	311,2	469,8	510,0
2.2.	asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti	855,5	790,0	940,0
2.3.	vaikų globos (rūpybos) išmokoms	203,0	260,70	300,0
2.4.	vaikų ilgalaikiai / trumpalaikiai globai organizuoti**	-	-	-
3.	ES struktūrinių fondų lėšos	-	-	-
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas	133,8	226,1	300,0
5.	Kitos lėšos	-	-	-
	Iš viso	5639,4	6130,6	6550,0

* Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, lyginant su bendru savivaldybės biudžetu, apskaičiuojamos sudedant 1, 2.1, 2.2, 2.4 ir 4 eilutes (socialinių biudžetinių įstaigų spec. lėšos)

** Valstybės specialioji tikslinė dotacija Šeimos ir vaiko gerovės centrui, skiriama nuo 2011 m. sausio 1 d.

12.1. Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas

2024 m. savivaldybės biudžeto planinės išlaidos socialinėms paslaugoms (be valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų ir specialiųjų lėšų), lyginant su 2023 m. išlaidomis, didėja apie 6 proc., planinis išlaidų socialinėms paslaugoms poreikio procentas, lyginant su 2023 m. bendru savivaldybės biudžetu, taip pat auga.

13. Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Planinės lėšos	
		Praėję metai 2023 m.	Einamieji metai 2024 m.

		(tūkst. Eur)	(tūkst. Eur)
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	2,6	3,0
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas	2 857,1	2 810,7
	iš jo:		
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms	2 857,1	2 810,7
2.2.	apskričių viršininkų įstaigoms (regioninių socialinių paslaugų įstaigoms) pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
2.3.	nevyriausybinių organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybiniams organizacijoms	287,0	255,0
4.	Finansavimas vykdančioms socialinių paslaugų programoms	40,4	37,0
	Iš viso:	3 187,1	3 105,7

14. Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai

2024 m. Anykščių rajono savivaldybėje žmogiškųjų išteklių plėtrai numatoma skirti 153,3 tūkst. Eur. Iš jų 107,9 tūkst. Eur bus skirtos individualios priežiūros darbuotojo etatui teikiant pagalbą į namus socialinės priežiūros paslaugas; 20,9 tūkst. Eur atvejo vadybininko etatui darbui su individualiais planais; 24,4 tūkst. Eur asmenų su negalia reikalų koordinatoriaus funkcijai apmokėti.

15. Savivaldybės finansinių galimybių palyginimas su numatytu priemonių finansavimu

Iš Anykščių rajono savivaldybės biudžeto 2023 m. socialinėms paslaugoms numatoma skirti 4 384 000 Eur.

Savivaldybės finansinės galimybės, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, yra ribotos, todėl socialinių paslaugų gyventojams teikimas organizuojamas atsižvelgiant į prioritetines socialinių paslaugų gavėjų grupes (žr. 31 psl.).

15.1. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas

Lyginant su 2022 m., 2021 m. Savivaldybėje buvo išlaikytos jau teikiamų socialinių paslaugų apimtys, taip pat atsirado naujai teikiamų socialinių paslaugų. Anykščių rajono savivaldybė socialines paslaugas organizuoja pagal gyventojų poreikius.

Lyginat su ankstesniais metais, Savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami geriau. Pažymėtina, jog į socialinių paslaugų teikimą vis aktyviau įsitraukia ir rajone veikiančios nevyriausybines organizacijos, tačiau organizacijų iniciatyvos dar labai trūksta kaimiškose rajono vietovėse. Šiuo metu kaimo ir mažų miestelių gyventojai turi pakankamai galimybių gauti reikiamas socialines paslaugas, tačiau šiose vietovėse nevyriausybinių organizacijų atsiradimas būtų naudingas.

V. PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

16. Socialinių paslaugų plėtros vizija

Per ateinančius metus Anykščių rajono savivaldybėje sėkmingai plėtojant socialinių paslaugų sistemą tikimasi, jog prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės gaus jų poreikius visiškai tenkinančias bei geros kokybės socialines paslaugas.

17. Prognozuojamos socialinės paslaugos

Teikiant socialines paslaugas ir per ateinančius metus plečiant socialinių paslaugų tinklą bei didinant mastą, bus orientuojamasi į prioritetines socialinių paslaugų gavėjų grupes: asmenis su negalia, senyvo amžiaus asmenis, socialinę riziką patiriančius vaikus, socialinę riziką patiriančias šeimas ir be tėvų globos likusius vaikus. Šioms gavėjų grupėms plėtojant paslaugas ypatingas dėmesys bus skiriamas nestacionarių socialinių paslaugų teikimui. Nestacionarios socialinės paslaugos tiek ekonominiu, tiek socialiniu požiūriu kur kas efektyvesnės nei stacionarių socialinių paslaugų įstaigų

teikiamos globos paslaugos.

Šioms paslaugų gavėjų grupėms reikia plėsti tokių rūšių socialines paslaugas:

1. Asmenims su negalia – pagalbos į namus, dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose, trumpalaikės socialinės globos, laikino atokvėpio, asmeninio asistento paslaugas.

2. Senyvo amžiaus asmenims – pagalbos į namus paslaugas, dienos socialinės globos asmens namuose, socialinės priežiūros (dienos užimtumo centrų) paslaugas, laikino atokvėpio paslaugas. Šios paslaugos turėtų sudaryti palankias sąlygas asmeniui kuo ilgiau turėti savarankišką ir visavertį gyvenimą bendruomenėje, savo namuose bei sumažintų stacionarios globos poreikį, kuris šiai dienai vis dar išlieka didelis.

3. Socialinę riziką patiriantiems vaikams – vaikų dienos centrų, organizuojančių užimtumą dienos metu, paslaugas visose Anykščių rajono seniūnijose.

4. Socialinę riziką patiriančioms šeimoms – gerinti teikiamų socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę.

5. Likusiems be tėvų globos vaikams – skatinti įvaikinimą, globą (rūpybą) šeimose, plėsti ilgalaikės bei trumpalaikės globos šeimynose paslaugas, plėsti socialines paslaugas vaikams, išėjusiems iš stacionarių globos įstaigų (pvz., savarankiško gyvenimo namų paslaugos), organizuoti „atokvėpio“ paslaugas globėjams.

Anykščių rajono savivaldybėje planuojama socialinių paslaugų, alternatyvių institucinei globai, plėtra, todėl yra poreikis tokioms socialinių paslaugų įstaigoms kaip grupinio gyvenimo namai asmenims su negalia (10 vietų), savarankiško gyvenimo namai senyvo amžiaus asmenims bei asmenims su negalia (10 vietų). Taip pat planuojama plėsti apsaugoto būsto paslaugų teikimą asmenims su negalia bei sulaukusiems pilnametystės asmenims (iki 24 m.), kuriems buvo teikta socialinė globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje ar kurie gyveno socialinę riziką patiriančiose šeimose.

Anykščių rajono savivaldybėje trūksta inovatyvių paslaugų kaip socialinės dirbtuvės, kurios leistų didinti asmens, turinčio psichikos ir (ar) intelekto negalią galimybes įsidarbinti atviroje darbo rinkoje, ugdyti, lavinti, palaikyti asmens darbinis įgūdžius, atliekant prasmingas užimtumo veiklas, siekiant atskleisti asmens galias ir gebėjimus, kartu kuriant bendrystę, plėtojant socialinius ryšius, ugdant savarankiškumą darbinėje veikloje. Socialinių dirbtuvių pagalba asmenims būtų suteikiama galimybė atlikti darbinės užduotis, kurios yra pritaikytos prie jų specialiųjų poreikių, leistų išmokti konkrečių darbinis įgūdžių realioje darbo aplinkoje bei ugdyti darbui reikalingas savybes. Šioje veikloje galėtų dalyvauti apie 20 psichikos ir (ar) intelekto negalią turinčių žmonių. Taip pat įdarbinimo su pagalba, kuri leistų padėti asmenims turintiems psichikos ir (ar) intelekto negalią susirasti darbą, kuris atitiktų asmens poreikius, siekiant padėti asmeniui susirasti jo gebėjimus bei kompetenciją atitinkantį darbą, įsitvirtinti darbo rinkoje ir sėkmingai dirbti, padėti išlaikyti turimą darbo vietą, tapti savarankiškesniu. Asmeniui būtų teikiama pagalba susitvarkant įdarbinimui reikalingus dokumentus, padedant suprasti darbo sutarties sąlygas, darbo vietos vidaus tvarkos taisykles ir kitus svarbius dokumentus. Teikiant įdarbinimo su pagalba paslaugą asmeniui būtų suteikiama pagalba gauti kitus svarbius įsidarbinimui reikalingus mokymus, pvz., užtikrinimas, kad asmuo išklaustų privalomus pirmosios pagalbos, higienos įgūdžių kursus ir gaus reikiamą sveikatos pažymą. Šia paslauga galėtų pasinaudoti apie 20 psichikos ir (ar) intelekto negalią turinčių žmonių.

Tokia paslauga kaip pagalba priimančiam sprendimus leistų sprendimą priimančiam asmeniui, turinčiam psichikos ir (ar) intelekto negalią naudotis jam pagalbą teikiančio specialisto ar specialistų komandos pagalba, sprendžiant dėl asmens sveikatos, socialinio dalyvavimo klausimų, remiantis sprendimą priimančio asmens valia, pageidavimu ir teise rinktis. Naudojantis pagalbos priimančiam sprendimus paslauga, būtų stiprinami asmens gebėjimai pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus, siekiant savarankiško gyvenimo ir dalyvavimo visose gyvenimo srityse. Šia paslauga galėtų pasinaudoti apie 20 psichikos ir (ar) intelekto negalią turinčių žmonių.

Teikiant socialines paslaugas, svarbu bendradarbiauti ir dirbti komandoje. Socialinės paslaugos turėtų būti teikiamos kompleksiskai bei derinamos su kitomis socialinės ir sveikatos apsaugos formomis. Todėl viena prioritetinių socialinių paslaugų plėtros krypčių yra ilgalaikės priežiūros paslaugų (kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrų bendru įsakymu patvirtintame Slaugos ir socialinių paslaugų bendro teikimo tvarkos apraše) teikimo sistemos plėtojimas bei šių paslaugų teikimas rajono gyventojams,

kuriems nustatytas šios paslaugos poreikis.

18. Savivaldybės biudžeto augimo perspektyva ir numatomas pokytis

2023 m. bendras savivaldybės biudžetas, lyginant su 2022 m., padidėjo apytiksliai 13 proc. 2024 m. patvirtintas bendras savivaldybės biudžetas, lyginant su 2023 m., sumažėjo apytiksliai 3 proc. Biudžeto dalis socialinėms paslaugoms kasmet turėtų didėti apie 8,8 proc.

19. Išteklių prognozė ateinantiems 3 metams

Geresnio savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikio tenkinimo būtų siekiama, jei savivaldybės biudžeto dalis – lėšos, skirtos finansuoti socialines paslaugas bei valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų socialines paslaugas – kasmet didėtų bent 1 proc.

Lėšos ir toliau bus skirstomos atsižvelgiant į Savivaldybės nustatytus socialinių paslaugų poreikius kiekvienai asmenų grupei, nustatytus paslaugų teikimo prioritetus, pagrindinį dėmesį skiriant bendruomeninėms paslaugoms. Didės poreikis paslaugas teikti bendruomenėje, paslaugų teikimą perduoti nevyriausybinėms organizacijoms ir privačiam sektoriui.

20. Siūlomos plėsti regioninės socialinės paslaugos, jų rūšys ir prognozuojamas mastas

Socialinių paslaugų rūšys (nurodomos pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Trumpalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia	10
Ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia	30
Laikinas apnakvindinimas suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims	10

VI. PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

21. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai

Anykščių rajono savivaldybės socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai yra Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorius bei Socialinės paramos skyrius.

22. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai

Socialinių paslaugų planas vertinamas mažiausiai vieną kartą per metus. Plano vertinimo rezultatai aptariami su socialinių paslaugų įstaigų vadovais, Anykščių rajono savivaldybės administracijos atstovais bei asmenimis, atsakingais už plano vertinimą, rengimą ir priežiūrą. Vertinama plano įgyvendinimo eiga, aptariamos iškilusios kliūtys, atsiradusios siekiant numatytų tikslų bei uždavinių, ieškoma galimų alternatyvių sprendimų.

23. Pasiiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros metu turėtų būti reguliariai atliekama pasiektų rezultatų, tikslų bei uždavinių analizė. Atsižvelgiant į kintančias aplinkybes, atliekamas numatytų vykdyti priemonių efektyvumo vertinimas. Vertinant plane numatytas įgyvendinamas priemonės vadovaujamosi socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintais Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijais. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūra bei kontrolė derinama su savivaldybės strateginio plano įgyvendinimo priežiūros procedūra ir tvarka.